

Indholdsfortegnelse

- 1. Indledning**3
- 2. Bygningsmæssige forhold mv.**4
 - 2.1. Bygning og gangarealer**4
 - 2.2. Cellerne**6
 - 2.2.1. Venterum**9
 - 2.3. Øvrige rum mv.**10
 - 2.3.1. Toilet- og bedefaciliteter**10
 - 2.3.2. Fritidslokaler**12
 - 2.3.3. Værksteder**14
 - 2.3.4. Gårdtursarealer**15
 - 2.3.5. Besøgsrum**17
 - 2.3.6. Køkkenfaciliteter**18
 - 2.3.7. Vaskefaciliteter**19
 - 2.3.8. Bibliotek**20
 - 2.3.9. Personalerum mv.**21
 - 2.3.10. Øvrige rum**21
- 3. Arbejde, fritid og undervisning**22
 - 3.1. Arbejde**22
 - 3.2. Fritid**27
 - 3.3. Fællesskab**29
 - 3.4. Undervisning**32
- 4. Lægebetjening**
- 5. Belægning mv.**38
- 6. Andre forhold**39

- [6.1. Forplejning](#)39
- [6.2. Købmand og mad udefra](#)40
- [6.3. Fjernsyn mv.](#)41
- [6.4. Køleskabe](#)42
- [6.5. Besøg og telefonsamtaler](#)43
- [6.6. Talsmandsordning](#)46
- [6.7. Avishold mv.](#)48
- [6.8. Samarbejde med sociale myndigheder](#)50
- [6.9. Vold mv.](#)51
- [6.10. Præst](#)51
- [6.11. Indsmugling af euforiserende stoffer og mobiltelefoner](#)51
- [6.12. Information af de indsatte](#)52
- [6.13. Egne genstande mv.](#)54
- [6.14. Køkkenfaciliteter](#)57

[7. Samtaler med indsatte](#)58

[8. Gennemgang af rapporter](#)58

- [8.1. Lidt om sagerne og retsgrundlaget](#)59
- [8.2. Forhørsceanbringelse](#)61
- [8.3. Sagsbehandlingstiden](#)61
- [8.4. Sagsbehandlingsregler](#)63
- [8.5. Partshøring mv.](#)64
- [8.6. Forhørsvidner](#)66
- [8.7. Vejledning om rettigheder](#)68
- [8.8. Notatpligt](#)69
 - [8.8.1. Protokollen](#)69
 - [8.8.2. Indholdet af notatet](#)73
- [8.9. Begrundelse](#)80
- [8.10. Oplysning til den indsatte om politianmeldelse](#)82
- [8.11. Konfiskation](#)83
- [8.12. Kompetence](#)86

9. Opfølgning⁸⁷

10. Underretning⁸⁷

1. Indledning

Som led i ombudsmandens almindelige inspektionsvirksomhed (jf. § 18 i lov nr. 473 af 12. juni 1996 om Folketingets Ombudsmand) foretog jeg og to af embedets øvrige medarbejdere den 11. juni 2003 inspektion af Arresthuset i Holbæk. Til stede under inspektionen var blandt andre Politimesteren i Holbæk og den fungerende arrestforvarer. I forbindelse med inspektionen modtog jeg rapportmateriale til gennemgang, jf. pkt. 8 nedenfor.

Ombudsmanden har en gang tidligere (i 1979) foretaget inspektion af Arresthuset i Holbæk. Rapporten om denne inspektion er ikke optaget i Folketingets Ombudsmands beretning.

Inspektionen den 11. juni 2003 bestod i samtaler med arresthusets ledelse, jf. ovenfor, med talsmanden og dennes suppleant, rundgang i arresthuset og samtaler med to enkelte indsatte. Den ene af disse har modtaget et brev med svar på sin klage. Talsmanden og suppleanten har tillige modtaget et brev af 18. juni 2003 vedrørende de spørgsmål som de bragte op. Nogle af spørgsmålene blev afsluttet i dette brev, og de øvrige er omtalt i rapporten under de relevante punkter.

Denne rapport har i en foreløbig udgave været sendt til Arresthuset i Holbæk, Politimesteren i Holbæk og Direktoratet for Kriminalforsorgen for at myndighederne kunne få lejlighed til at fremkomme med de eventuelle bemærkninger om faktiske forhold som rapporten måtte give anledning til. Arresthuset har i brev af 22. september 2003 fremsat sådanne bemærkninger som er indarbejdet i denne rapport. Jeg har ikke modtaget bemærkninger fra Direktoratet for Kriminalforsorgen.

2. Bygningsmæssige forhold mv.

2.1. Bygning og gangarealer

Arresthuset i Holbæk er opført i 1912 og er beliggende i centrum af byen. Politigården er beliggende lige ved siden af.

Arresthuset er i tre etager (inklusive kælder).

Seneste større renovering af arresthuset fandt sted i 1994 og omfattede arresthusets badefaciliteter. I brev af 22. maj 2003 har direktoratet oplyst at der som følge af en henstilling fra Arbejdstilsynet skulle iværksættes tiltag til forbedring af arresthusets flugtveje. Dette arbejde var påbegyndt under inspektionen. I forbindelse med dette arbejde opsættes en udendørs lift som vil lette den daglige arbejdsdrift for arresthuset.

Direktoratet har samtidig oplyst at slisken hvorpå arresthusets madtransportvogn transporteres, er forlænget.

Arresthuset i Holbæk har plads til 22 indsatte fordelt på 18 enkeltmandsceller og to tomandsceller. Der er placeret ni enkeltmandsceller i både stueetagen og på 1. sal. Arresthusets to tomandsceller er begge

placeret på 1. sal. Der er åbent mellem de to etager, men af sikkerhedsmæssige grunde er der spændt et bredmasket net ud mellem dem.

I stueetagen er der foruden celler til de indsatte et personalerum og et vagtrum til personalet, et bibliotek, et besøgsrum og et toilet til brug for de indsatte. Toilettet ligger ved besøgsrummet og kan derfor også anvendes af de indsatte under besøg. De indsattes besøgende henvises til at benytte toilettet på kontorgangen. I arresthusets stueetage er der herudover administration og køkken som ligger uden for det sikrede område, og gårdtursareal. På 1. sal er der tillige et venterum som kan anvendes til overnatning, men fortrinsvis anvendes til de indsattes samtaler med forsvarer hvis besøgsrummet er optaget. Rummet er tænkt indrettet til skolestue og fælleslokale for indtil fire indsatte. Der er endvidere en opgang til tagetagen. Denne opgang anvendes som depotrum, men arresthuset har et ønske om at indrette et tekøkken i dette rum, jf. herom under pkt. 2.3.10. og pkt. 6.14. I kælderen er der et badeværelse med tre bruserum, et kondirum, et bordtennisrum, to værkstedslokaler og et opvaskerum til gangmanden. I dette rum er arresthusets vaskemaskine og tørretumbler tillige placeret.

Gangarealet i kælderen og i stueetagen var nymalet. Arrestforvareren har i brev af 20. maj 2003 oplyst at tre indsatte er i gang med at male celler og fællesarealer, som også vil omfatte gangarealet mellem celleafsnittet og kontorerne. De nymalede vægge er lysegrå og herpå er malet henholdsvis trekanter og striber i forskellige farver. (Den fungerende arrestforvarer har foreslået de indsatte at der i forbindelse med malingen af gangen på 1. sal males cirkler på væggen). I den ene ende af cellegangen i stueetagen er der udgang til gårdtursarealet gennem en dør med et vindue i, og der er vinduer omkring døren. I den samme

ende af cellegangen på 1. sal er der et stort vindue fra gulv til loft. Der er derfor dagslysindfald i et rimeligt omfang. På 1. sal var gangarealet ved at blive sat i stand og fremstod af denne grund lidt rodet.

På gangarealerne er der placeret store planter på gulvet. I loftet er der røgmeldere.

I et ”skab” på gangen i stueetagen er der opsat en telefon til brug for de indsatte. Om telefonordningen henvises til pkt. 6.5.

Jeg har noteret mig at gangarealet på 1. sal var ved at blive malet, og at gangarealet mellem celleafsnittet og kontorerne senere vil(le) blive malet. Jeg har ingen bemærkninger til de nymalede gangarealer.

2.2. Cellerne

Der er, som tidligere nævnt, 18 enkeltmandsceller i arresthuset. I forbindelse med inspektionen besigtigede jeg efter eget valg fem enkeltmandsceller – fire i stueetagen og en på 1. sal (nr. 4, 7, 8, 9 og 15). Celle 8 som er gangmandens celle, og celle 1 har samme størrelse som tomandscellerne på 1. sal, men bebos hver kun af én indsat. Gangmandens celle var indrettet personligt med potteplanter og tæppe på gulvet mv. Også celle 4 som på tidspunktet for inspektionen blev beboet af talsmanden, var indrettet personligt med bl.a. dug på bordet. På celle 15 havde den indsatte opdelt cellen ved at opsætte et gardin på tværs af cellen og ved opstabilede sodavandskasser der fungerede som en reol.

Enkeltmandscellerne har en rimelig størrelse (ca. 9 m²) med højt til loftet. De er aflange. Der er et stort højtplaceret vindue med to ruder i der kan åbnes helt. Uden for vinduet er der tremmer. Ingen steder så

jeg gardiner, men flere indsatte havde sat enten et håndklæde eller en sort skraldesæk for vinduet.

Jeg beder arresthuset om at oplyse om de indsatte vil kunne få opsat gardiner hvis de ønsker det/har et særligt behov for det.

På gulvet i cellerne er der nyt linoleum som er lavet af Statsfængslet i Jyderup. I væggen er der ventilationsriste, og i loftet er der røgmeldere. I døren er der en dørspion som er lukket forsvarligt af så det ikke er muligt, herunder for de andre indsatte, at kigge ind i cellerne.

Cellerne er møbleret med kriminalforsorgens standardmøblement (seng, klædeskab, bord og stol mv.). Sengene er nye, og det blev under inspektionen oplyst at arresthuset havde fået en særbevilling til at udskifte de gamle jernsenge der hang på væggen, med nye brikse. Skabene er fastmonteret på væggen. I brevet af 20. maj 2003 er det oplyst at de indsatte som arbejder med istandsættelse af celler mv., tillige renoverer celleinventaret. Der sker bl.a. slibning og lakering af borde og skabe og opsættes trekantede hjørnehylde til tv mv. De borde og skabe som var istandsat på denne måde, fremtrådte i en god stand.

Belysningen i cellerne udgøres af en loftslampe og en arkitektlampe (sidstnævnte manglede dog i en af de besigtigede celler). Cellerne er desuden udstyret med radiator og håndvask, men kun med koldt vand. Spejlet over håndvasken er i forbindelse med renoveringen af cellerne limet fast på væggen. Der er to stikkontakter.

Under rundgangen blev det oplyst at tv-apparaterne som udlejes til de indsatte, var skiftet kort tid før inspektionen. Elkedel og radio er standard celleinventar.

De indsatte som forestår istandsættelsen af bl.a. cellerne, var færdige i stueetagen, og havde istandsat flere celler på 1. sal. De renoverede celler fremstod (således) i en pæn stand. Det gjaldt også inventaret på de besigtigede celler.

Der er ikke toilethylder ved håndvasken. Arrestforvareren oplyste at hun havde overvejet at opsætte små bogkasser som toilethylder, men de bogkasser som kan købes i Statsfængslet ved Nr. Snede, er meget dyre. Jeg forstår det sådan at der ikke vil blive opsat bogkasser.

Jeg beder arresthuset om at oplyse om det i stedet er overvejet at opsætte toilethylder i cellerne. Hvis det ikke er tilfældet, beder jeg arresthuset om at overveje det. Jeg beder om at blive orienteret om arresthusets overvejelser.

Der er som nævnt to tomandsceller i arresthuset; de er begge placeret på 1. sal. Jeg besigtigede den ene af disse celler. Cellerne er ca. 13 m² og er udstyret med samme standardmøblement til hver indsat som enkeltmandscellerne.

Jeg har noteret mig at over halvdelen af cellerne var blevet istandsat forud for inspektionen, og at de øvrige celler vil blive istandsat, herunder møblementet.

De besigtigede celler giver mig ikke anledning til bemærkninger.

2.2.1.Venterum

Arresthuset har et venterum (celle 22) på 1. sal som har samme størrelse som en enkeltcelle. Der er tale om en gammel sikringscelle/observationscelle. Cellen anvendes, som nævnt under pkt. 1, fortrinsvis til de indsattes samtaler med forsvarer hvis besøgsrummet er optaget, men den anvendes også som almindelig celle hvis der er overbelægning.

Det fremgår af en rapport af september 1998 som Direktoratet for Kriminalforsorgen udfærdigede i anledning af intern inspektion af arresthuset i maj måned samme år, at direktoratet har godkendt at denne celle kan anvendes som venterum under forudsætning af at cellen kun anvendes til kortere ophold.

Gulvet i denne celle er et stengulv. I den fjerneste ende af cellen er der på gulvet en forhøjning på ca. 10-15 cm som er beregnet til placering af en madras som den indsatte kan ligge på. Det blev oplyst at indsatte der placeres i denne celle, får udleveret to madrasser. I gulvet er der tillige en rist, og der er ventilationshuller ved gulvet. Der er tillige en radiator, en vask med hvide fliser omkring og et vindue som er placeret på sidevæggen (arrestens gavl). Der er også antennestik, men indsatte der opholder sig på denne celle, betaler ikke tv-leje. Der er skrevet på væggen i cellen. Cellen var ikke møbleret på tidspunktet for inspektionen.

Cellen fremtrådte i en mindre god vedligeholdelsesmæssig stand. Jeg går ud fra at det malerarbejde der på tidspunktet for inspektionen var i gang på 1. sal, også omfatter denne celle.

På grund af stengulvet, risten i gulvet, forhøjningen og det manglende møblement fremtrådte cellen som et detentionslokale og ikke særlig indbydende.

På tidspunktet for inspektionen var cellen som det fremgår, ikke i brug. Det blev oplyst at der indsættes standard celleinventar i cellen når den er i brug som almindelig celle.

Jeg forstår det oplyste om at indsatte i denne celle får udleveret to madrasser sådan at der ikke indsættes en briks når cellen anvendes til almindelig belægning. På grund af forhøjningen går jeg i øvrigt ud fra at der ikke er plads til såvel briks i almindelig størrelse, bord, skab og stol, jf. også direktoratets bemærkning herom i direktoratets rapport.

Venterummet er, som nævnt under pkt. 1, tænkt indrettet til skolestue og fælleslokale for indtil fire indsatte.

Jeg anmoder arresthuset om at oplyse nærmere om planerne herom.

2.3. Øvrige rum mv.

2.3.1. Toilet- og badefaciliteter

Der er et toilet i stueetagen, og to toiletter på 1. sal. Toiletet i stueetagen er som tidligere nævnt beliggende ved besøgsrum-

met og anvendes også i forbindelse med besøg. Der er en vask med varmt og kold vand. Toiletterne fremtrådte nogenlunde rene og i en rimelig vedligeholdelsesmæssig stand.

Der er flydende sæbe og beholder med papirhåndklæder. Dette er i overensstemmelse med en henstilling som direktoratet har udsendt den 26. marts 2003 til samtlige kriminalforsorgens institutioner.

I forrummet til toilettet i stueetagen og på toiletterne på 1. sal er der placeret renevæske, og på væggen ved siden af håndvasken er der opsat en vejledning i brugen af renevæsken.

Toiletterne fremstod som nævnt i en rimelig vedligeholdelsesmæssig stand og nogenlunde rene og giver mig ikke anledning til bemærkninger.

I kælderen er der et baderum til brug for de indsatte. Der er tre adskilte brusenicher med badeforhæng for. Baderummet er indrettet i 1994 af Statsfængslet i Jyderup. De indsatte skal benytte en mønt/en polet (som de får udleveret) når de bader. Det giver dem mulighed for at få varmt vand i 7-10 minutter. I forrummet stod en badestol som arresthuset havde indkøbt til en gangbesværet indsat.

Der er hvide fliser i baderummet og udsugning. Der var på inspektionstidspunktet en del spindelvæv.

Baderummet fremtrådte i en mindre pæn vedligeholdelsesmæssig stand, men jeg har dog ikke grundlag for at foretage mig noget i den anledning.

Rengøringen af baderummet kunne være udført med større omhu. Jeg går ud fra arresthuset fremover vil føre skærpet kontrol med rengøringen.

2.3.2.Fritidslokaler

I kælderen findes et mindre kondirum med tre kondicykler, en romaskine (som var i stykker på tidspunktet for inspektionen), og en ribbe. I rummet er der tillige en madras, og der var dunke med iturevne viskestykker eller pinde omkring/igen-nem hankene. Dunkene har de indsatte selv medtaget, og de bruger dem som håndvægte. Det blev oplyst at arresthuset på grund af kriminalforsorgens generelle modstand mod håndvægte ikke har sådanne vægte. Det er imidlertid et problem at de indsatte i stedet anvender dunke idet de bruges forkert og dermed medfører skader på de indsatte. Arresthusets udgifter til fysioterapeut er steget meget siden arresthuset afskaffede håndvægte. Fysioterapeuten udleverer brochurer til de indsatte med rygøvelser, og det er også fysioterapeuten der har foranlediget at der er kommet en madras i rummet.

Jeg er bekendt med at Statsfængslet i Sdr. Omme som en forsøgsordning har afprøvet anbefalinger som en arbejdsgruppe under Direktoratet for Kriminalforsorgen er kommet med i en indstilling fra marts 2001 om fælles retningslinjer for indretning og brug af kondilokaler. Forsøget vil blive evalueret af Direktoratet for Kriminalforsorgen, og jeg har i sagen vedrørende min inspektion af Arresthuset i Herning bedt direktora-

tet om at underrette mig når direktoratet har evalueret forsøget.

Fra en artikel i Fængselsfunktionæren nr. 7/8, juli/august 2003 (s. 25), er jeg endvidere bekendt med at kriminalforsorgens lægefaglige konsulent over for direktoratet har tilkendegivet at der efter hans vurdering ikke bør betales for fysioterapi til behandling af gener efter træning og lignende, medmindre der foreligger en egentlig lidelse der ikke har karakter af at være en ”selvpåført” træningsskade.

I kondirummet er der etableret udsugning, men der er også ventilationshuller i døren. Ved besigtigelsen var en indsat i færd med at træne. Der er en radio i rummet så de indsatte har mulighed for at høre musik mens de træner. Der må være to indsatte ad gangen i rummet.

En af ruderne i vinduet var itu.

Jeg går ud fra at denne rude vil blive skiftet. Bortset fra at rummet på grund af de mange redskaber (kondicykler) fremstod trangt, har jeg ikke nogen bemærkninger til dette rum.

I kælderens er yderligere et fritidsrum hvori der er opsat et bordtennisbord (og ikke andet). Rummet er langt og smalt; der er kun lidt plads på hver side af bordet. Det blev oplyst at rummet også bruges til f.eks. julegudstjenester og fællesspisning i forbindelse med f.eks. julen.

Væggene havde sorte mærker flere steder og huller enkelte steder, og malingen på rørene under loftet skallede af flere steder, men rummet var ellers i en rimelig stand. Væggene er uden udsmykning, og rummet fremtrådte derfor nøgent. Der er cementgulv og lysstofrør i loftet, og der er tillige etableret ventilation i rummet. Bordtennisbordet var i en pæn stand.

Væggene kunne trænge til at blive (spartlet og) malet. Jeg har noteret mig at det fremgår af arresthusets brev af 20. maj 2003 at det malerarbejde som de indsatte er i færd med, også omfatter fællesarealer, og jeg går derfor ud fra at bordtennisrummet vil blive malet inden for kortere tid. Da rummet som nævnt fremtrådte nøgent, går jeg ud fra at arresthuset i forbindelse med det forestående malerarbejde vil overveje at "peppe det lidt op" (som det er sket på gangarealerne).

2.3.3.Værksteder

Der er to mindre værkstedslokaler som ligger i kælderen. De er på størrelse med en almindelig celle. Det ene blev på tidspunktet for inspektionen anvendt til opbevaring af det malergrej mv. som de indsatte benytter ved istandsættelsen af arresthuset. Der var meget varmt i dette rum. Bordtennisrummet vil også kunne bruges (og har tidligere været brugt) som arbejdsplads.

Væggene i det ene egentlige værksted er lyserøde med forskellige mønstre i mange andre farver. Tapetet var flænset flere steder, og der var huller i væggen. I cementgulvet er der for enden en forhøjning. Gulvet havde flere revner. Der er et vindue der i hvert fald i den ene side kan åbnes helt. I den

anden del af vinduet er der monteret en ventilator. Der er såvel tremmer som gitter udenfor vinduet.

Rummet er møbleret med to langborde. Det ene er placeret over forhøjningen og er derfor monteret højere oppe på væggen end det andet. På bordet stod en gammel stol. Der er endvidere en reol til arbejdsmaterialer. Der lå bl.a. nogle poser med fiskekroge. Midt i rummet var der på tidspunktet for inspektionen en briks.

Værkstedet trænger til istandsættelse, og der var ikke særlig rent i rummet.

Jeg går ud fra at dette rum også er blandt de fælleslokaler som skal istandsættes af de indsatte. Jeg går ligeledes ud fra at arresthuset vil foranledige at rummet gøres rent (inden det benyttes igen som arbejdsplads).

Af direktoratets inspektionsrapport fremgår det at der kan være op til syv indsatte beskæftiget i værkstederne. Hvis bordtennisrummet tages i brug til beskæftigelse, kan der beskæftiges yderligere mindst fire indsatte. Anvendelse af bordtennisrummet til værkstedsarbejde, er ikke til hinder for at rummet kan anvendes til bordtennis i fritiden.

2.3.4. Gårdtursarealer

Gårdtursarealerne er placeret for enden af arresthusets cellegang. Der er fire mindre gårde som er placeret i en større gård,

således at det er muligt at gå hele vejen rundt om gårdene. Noget af dette areal er græs med en flisegang, og der er plantet blomster. Den yderste mur er sikret med ”møllevinger” der drejer hvis nogen forsøger at komme over muren.

Hver gård er på ca. 23. m². Gården længst til venstre for indgangen benyttes ikke til gårdtur, men til opbevaring. Der stod flere fyldte sorte affaldssække.

Tre af gårdenes vægge er røde murstensvægge, den ene med en åbning (et ”vindue”) i med gitter for. Den sidste ”væg” består af tremmer, herunder en tremmedør. Gårdene er overdækket med et bredmasket gitter, og ca. halvdelen af gårdene er overdækket så det er muligt at stå i læ for regn. Gulvet er beton og har visse steder huller og revner. Visse steder er der grønne alger på såvel gulv som vægge.

I de tre gårde der benyttes til gårdtur, er der placeret en rastepadsbænk som i den ene gård trængte til at blive slebet og malet. Der er endvidere et betonrør med beplantning og et til brug for affald.

På grund af gårdenes størrelse er der ikke mulighed for at spille boldspil.

Arresthuset ønsker som tidligere nævnt at slå de tre gårde der benyttes til gårdtur, sammen til en gård. Under mit møde med talsmanden fremsatte han også på de indsattes vegne ønske om sammenlægning af gårde. Arresthuset har i sit brev af 20.

maj 2003 til mig som begrundelse herfor anført at det vil give mulighed for flere fysiske aktiviteter, og – især – at det vil give flere indsatte mulighed for ophold i solen. Arresthuset har samtidig oplyst at ønsket hidtil er strandet af økonomiske grunde. Af et notat fra et møde som arresthuset den 27. juni 2003 havde med talsmanden og suppleanten, og som arresthuset har fremsendt med brev af 1. juli 2003, fremgår det at arresthuset – så snart der viser sig mulighed herfor – vil ansøge direktoratet om midler til ombygningen.

Gårdtursarealerne er små og utidssvarende. Jeg støtter således arresthusets og de indsatte ønske om at få slået gårdene sammen. Jeg har noteret mig at det af økonomiske grunde hidtil ikke har været muligt at realisere ønsket, og at arresthuset vil søge direktoratet om midler til ombygningen når der viser sig mulighed herfor. Jeg beder om at blive underrettet når denne ansøgning til sin tid indgives, og om resultatet af direktoratets behandling af ansøgningen.

Betonen i gårdene kunne som nævnt visse steder godt trænge til istandsættelse, og det ville også pynte hvis algerne blev fjernet. Herudover har jeg ingen bemærkninger til vedligeholdelsesstanden af gårdene.

2.3.5. Besøgsrum

Arresthuset har et besøgsrum der er beliggende på cellegangen i stueetagen. Lige uden for lokalet ligger det toilet der hører til denne etage, og det kan benyttes i forbindelse med besøg (ved tilkald af personalet). I selve besøgslokalet er der en vask med varmt og koldt vand, flydende håndsæbe og en beholder med papirhåndklæder. Lokalet har form som et

omvendt L, og har alt i alt en størrelse svarende til ca. 1½ celle. Det er møbleret med en briks med hynder til ryggen, et lille sofabord, to lænestole, en reol med tegneserier og to små skabe på væggen, dette ene med glaslåge. Heri opbevares plastikkrus mv., mens der i det andet findes lagner og kondomer. Der er også placeret en kaffemaskine og en radio i lokalet, og der er legetøj til børn, herunder to kasser med legoklodser. Det blev oplyst at arresthuset havde fået klodserne foræret af Lego efter at de indsatte havde skrevet til koncernen og anmodet herom. Vinduet er højtstående, og der er gardiner til at trække for. På væggen over briksen hænger der lamper der lyser op ad væggen, og i loftet over bordet hænger der en lampe. På væggen er der billeder og et opslag med ordensregler som en tidligere indsat har skrevet.

Det fremgår af arresthusets brev af 20. maj 2003 at besøgslokalet vil blive malet når cellerne og cellegangen er færdige.

Jeg har noteret mig dette og har i øvrigt ingen bemærkninger til besøgslokalet.

2.3.6. Køkkenfaciliteter

De indsatte har ikke adgang til køkkenfaciliteter. Under mit møde med talsmanden fremsatte han ønske herom. Jeg henviser til pkt. 6.14.

Maden der leveres fra Statsfængslet i Jyderup, opbevares og opvarmes i et stort institutionskøkken i personaleafdelingen uden for den sikrede afdeling.

2.3.7. Vaskefaciliteter

Vaskemaskine og tørretumbler er placeret i gangmandens (køkken)rum i kælderen. De indsatte har ikke adgang til selv at benytte vaskemaskinen, men ifølge arresthusets husorden vasker gangmanden for de indsatte efter en nærmere angiven plan. Det er anført i husordenen at vask sker på eget ansvar.

Spørgsmålet om erstatningsansvar for indsattes tøj der bliver ødelagt under vask i arresthuset, blev rejst i forbindelse med den interne inspektion som direktoratet foretog af arresthuset i april 1997. Af bilag 6 til direktoratets rapport af september 1997 fremgår det således at direktoratet orienterede arresthuset om at vask som foretages af de indsatte selv i vaskefaciliteter som arresthuset stiller til rådighed, sker på de indsattes eget ansvar, hvorimod vask der foretages af gangmanden sker på arresthusets ansvar. Arresthuset kan således ikke fraskrive sig ansvaret for gangmandens ansvarspådragende fejl.

I sagen vedrørende min inspektion af Arresthuset i Haderslev der også har en ordning hvorefter de indsattes tøj vaskes af gangmanden, henstillede jeg til dette arresthus at ændre det anførte i husordenen om at vask skete på den indsatte eget ansvar. I sin udtalelse i anledning af denne rapport oplyste direktoratet at direktoratet havde meddelt arresthuset at husordenens ordlyd burde ændres således at det klart fremgik at arresthuset over for den indsatte ikke havde fraskrevet sig ansvaret for arresthusets/gangmandens eventuelle ansvarspå-

dragende fejl. Arresthuset tilføjede herefter at arresthuset/gangmanden hæfter for eventuelle ansvarspådragende fejl ved vask af de indsattes private tøj.

Jeg henstiller på denne baggrund til Arresthuset i Holbæk at ændre det anførte i husordenen om at (gangmandens) vask af indsattes tøj sker på de indsattes eget ansvar. Jeg beder om underretning om hvad der sker i anledning af min henstilling.

2.3.8. Bibliotek

I stueetagen er i den ene ende af cellegangen et smalt rum hvori der er indrettet bibliotek. (Købmandshandel foregår også fra dette rum). Arresthuset har en aftale med Holbæk Bibliotek om biblioteksbetjeningen af arresthuset. Biblioteket indeholder ca. 500 titler.

Bøgerne er sat op i alfabetisk orden, og der var en pæn orden på reolerne. Der kommer bibliotekar en gang om ugen, men de indsatte kan låne bøger hver dag. Det fremgår af husordenen at biblioteket har åbent hver eftermiddag efter gårdtur.

Bortset fra rengøringsstandarden i biblioteket giver dette lokale mig ikke anledning til bemærkninger.

Jeg beder arresthuset om en kopi af den aftale som arresthuset har indgået med biblioteket.

Endvidere beder jeg arresthuset om at oplyse om der er et bogkatalog i biblioteket. Hvis det ikke er tilfældet, henstiller jeg til arresthuset rekvirere et bogkatalog hvis det er muligt. Hvis bogkataloger eller lignende (alene) findes på bibliotekets hjemmeside, hen-

stiller jeg til arresthuset at udprinte et katalog. Jeg kan i den forbindelse oplyse at direktoratet i sagen vedrørende min inspektion af Statsfængslet ved Nr. Snede har oplyst at det i sådanne tilfælde vil være tilstrækkeligt at der med jævne mellemrum udprintes et bogkatalog til brug på institutionens bibliotek.

Om bøger på fremmedsprog henviser jeg til pkt.6.7.

2.3.9.Personalerum mv.

Der er en vagtstue og et kontor til personalet på cellegangen i stueetagen. Arrestforvareren og overvagtmasteren har kontorer uden for det sikrede område. Overvagtmasterens kontor fungerer også som overnatningsrum for den ene af sovevakterne (en seng kan slås ned fra væggen) og som lægeværelse. Bortset fra overvagtmasterens kontor, blev personalerummene ikke besigtiget.

Arresthuset oplyste at arresthuset ønsker at opsætte en tremmedør (som arresthuset er i besiddelse af) mellem administrationsområdet og gangen til cellegangen således at overvagtmasterens kontor kan benyttes til sagsbehandling.

Jeg beder arresthuset om at oplyse hvad der videre måtte ske i den anledning.

Som jeg nævnte under inspektionen, er det efter min opfattelse uhensigtsmæssigt at overvagtmasterens kontor anvendes til flere funktioner, herunder som lægeværelse. Bortset fra at nævne dette, foretager jeg mig dog ikke noget i den anledning.

2.3.10.Øvrige rum

På 1. sal er der opgang til 2. sal, og dette rum benyttes til depot. Arrestforvarer kunne godt tænke sig at indrette dette til et tekøkken. Jeg henviser til pkt. 6.14.

Endvidere er der depotrum i kælderen.

Det samlede indtryk af de bygningsmæssige forhold er at arresthuset har rimeligt gode rammer. Med hensyn til vedligeholdelsesstandarder havde arresthuset (de indsatte) som nævnt i tiden op til inspektionen istandsat nogle gangarealer og flere celler som derfor fremtrådte i en god vedligeholdelsesmæssig stand. Arresthuset var i færd med at istandsætte resten af cellerne og gangarealerne og skulle herefter istandsætte fællesrum. Jeg her derfor ingen bemærkninger til vedligeholdelsen af arresthuset. Meget af møblementet havde arresthuset også istandsat, og det fremtrådte i en god stand selv om det ikke er nyt. Generelt set var standarden af det møblement som jeg så, rimelig.

Bortset fra enkelte steder (værksted og bibliotek mv.) var rengøringsstandarder også rimelig i arresthuset.

3. Arbejde, fritid og undervisning

3.1. Arbejde

Arresthuset har problemer med at skaffe nok arbejde til de indsatte, og på tidspunktet for inspektionen havde arresthuset ikke noget arbejde at tilbyde de indsatte. På grund af problemerne med at skaffe arbejde beskæftiger arresthuset så vidt muligt de indsatte med vedligeholdelse af arresthuset. Som tidligere nævnt var tre indsatte på inspektionstidspunktet i færd med at male celler mv.

Arresthuset har to leverandører som ind imellem har beskedne arbejdsopgaver til arresthuset. Opgaverne består bl.a. i pakning for en lokal forretningsdrivende og kuvertering for et lokalt trykkeri. For at skaffe arbejde har arresthuset i efteråret og vinteren skrevet ud til ca. 100 mulige leverandører, men det har ikke givet arbejde til arresthuset. Arresthuset oplyste at regionsværkmesteren har noget arbejde under overvejelse. På forespørgsel om hvor tit arresthuset får besøg af regionsværkmesteren, oplyste arresthuset at han kun havde været på besøg en gang. Det skyldes dog formentlig at regionsværkmesteren i den første tid som nyudnævnt i stillingen havde været sat til andre opgaver.

Af notatet fra mødet med talsmanden og talsmandssuppleanten den 27. juni 2003 fremgår det at regionsværkmesteren har fået kontakt til et firma der tidligere har fået arbejde udført af kriminalforsorgen. Der er således ifølge notatet tegn på at der snart ville komme arbejde til arresthuset.

Når det er afklaret om arresthuset får det pågældende arbejde, beder jeg om underretning herom. Hvis arresthuset får arbejdet, beder jeg arresthuset om at oplyse hvad arbejdet består i, og hvor mange indsatte det giver beskæftigelse til.

Arresthuset har også overvejet et samarbejde med revalideringscentre. Arresthuset oplyste at institutionerne Solgården og Brunhøjskolen udfører meget af det arbejde som arresthuset kunne have udført.

Jeg går ud fra at arresthuset vil kontakte revalideringscentre med henblik på et muligt samarbejde, og jeg beder arresthuset om at underrette mig om resultatet af denne kon-

takt. Til orientering for arresthuset kan jeg oplyse at jeg under min inspektion af Arresthuset i Silkeborg fik oplyst at dette arresthuset havde et glimrende samarbejde med et revalideringscenter som kontaktede arresthuset hvis institutionen ikke selv kunne nå sit arbejde.

Når arresthuset har arbejde, foregår det som udgangspunkt i værkstederne. Skulle der være mere arbejde end hvad der kan udføres i de to værksteder, vil bordtennisrummet kunne tages i brug til pakkeopgaver.

Der er ikke praksis for at indsatte der arbejder på cellerne, arbejder sammen to og to. De arbejder således (normalt) alene.

Problemet med at skaffe arbejde til de indsatte deler Arresthuset i Holbæk med andre arresthuse.

Jeg har noteret mig at arresthuset har skrevet til mange virksomheder for at tilbyde sin arbejdskraft, og at arresthuset overvejer at kontakte revalideringscentre, jf. ovenfor. Jeg har endvidere noteret mig at regionsværksmesteren har noget under overvejelse, og jeg har ovenfor bedt om nærmere oplysninger herom.

På baggrund af det oplyste, og idet jeg (fra min inspektion af Arresthuset i Maribo) er bekendt med at kriminalforsorgen for tiden arbejder med at give arresthusene et bedre markedsføringsgrundlag, og at det på en temadag for regionsværkmestrene i oktober 2003 i Arresthuset i Aalborg vil blive drøftet hvilke tiltag der i øvrigt kan iværksættes med hensyn til markedsføring af arresthusenes mulighed for at varetage forskellige arbejdsopgaver, foretager jeg mig ikke mere vedrørende arbejdsituationen i Arresthuset i Holbæk.

Under inspektionen oplyste arresthuset at de indsatte tilbydes mere fællesskab og længere tids gårdtur når arresthuset ikke kan tilbyde dem produktionsarbejde. I den udvidede fællesskabstid må de indsatte benytte fritidsfaciliteterne. Arresthuset har informeret de indsatte herom ved et opslag af 1. marts 2003. Det fremgår heraf at der ved manglende arbejde er mulighed for fællesskab på hverdage også mellem kl. 13.00 og 15.30.

Af notatet fra mødet med talsmanden og suppleanten den 27. juni 2003 fremgår det i øvrigt at gårdtur forsøgsvis i sommerperioden er udvidet såvel om formiddagen som om eftermiddagen til en varighed af henholdsvis maks. 1½ og 2½ time, dog således at indelukning kan ske før hvis det er nødvendigt af hensyn til arresthusets andre aktiviteter og personalets forpligtelse til at holde opsyn med gårdturen.

Jeg har noteret mig at arresthuset kompenserer for manglende beskæftigelse i form af udvidet fællesskab, hvorunder fritidsfaciliteterne kan benyttes, og ved gårdture af længere varighed. Jeg kan i den forbindelse til orientering oplyse at jeg tidligere i forbindelse med inspektion har tilkendegivet at jeg er af den opfattelse at det er vigtigt – særligt i arresthuse hvor man i perioder slet ikke kan tilbyde de indsatte beskæftigelse (og hvor det er et gennemgående problem i meget lang tid) – at kompensere for manglende beskæftigelse. Jeg har tillige henvist til at indsatte som ønsker beskæftigelse, men som ikke kan tilbydes dette, er låst inde på cellerne i længere tid ad gangen i løbet af dagen. Som kompensationsmuligheder har jeg peget på øget fællesskab og udvidelse af tidspunkterne for benyttelse af fritidsaktiviteterne.

Talsmanden fremsatte under min samtale med ham ønske om at der ansættes en gangmand mere, idet der er for meget arbejde til én gangmand.

Under den afsluttende samtale med ledelsen viderebragte jeg dette ønske for ledelsen der godt ville overveje at ansætte en gangmand mere, men der skulle i så fald gives gangmændene flere opgaver til fordeling mellem sig.

I mit brev af 18. juni 2003 til talsmanden orienterede jeg denne om at jeg havde bedt arresthuset om at underrette mig om svaret til de indsatte i anledning af ønsket om en gangmand mere, men at jeg ikke foretog mig ikke mere vedrørende dette forhold.

Arresthuset har i brevet af 24. juni 2003 oplyst at arresthuset har godkendt ønsket om yderligere en gangmand. Der er udarbejdet udkast til en aftale som tager udgangspunkt i at gangmændene sikres en ugentlig arbejdstid på ikke over 37 timer, og at de sikres to sammenhængende ugentlige fridage. Der er tilført enkelte yderligere arbejdsopgaver til gangmændene og de bestående opgaver er tilrettelagt på en måde der skønnes at være mere hensigtsmæssig. Udkastet til aftalen er drøftet på mødet den 27. juni 2003 med talsmanden og suppleanten som fandt aftalen acceptabel, og aftalen er herefter fremsendt til Direktoratet for Kriminalforsorgen med henblik på godkendelse. Arresthuset har i brev af 1. juli 2003 hvormed arresthuset har fremsendt notat fra mødet med talsmanden og suppleanten, oplyst at der indtil direktoratet har taget stilling hertil, er ansat en hjælpegangmand, og at gangmandens og hjælpegangmandens arbejdstid og opgavefordeling mv. tager udgangspunkt i aftaleudkastet.

Jeg har noteret mig det oplyste og beder om oplysning om resultatet af direktoratets behandling af sagen.

3.2. Fritid

Arresthuset råder, som nævnt under pkt. 2.3.2., over et bordtennisrum og et kondirum med kondicykler, en romaskine og en ribbe. De indsatte har ifølge arresthusets husorden (som ikke er dateret) og en intern regel om fællesskab (som heller ikke er dateret) mulighed for at benytte disse rum hver dag efter arbejdstid. Når der ikke er arbejde til de indsatte, kan rummene, som nævnt under pkt. 3.1., tillige benyttes mellem kl. 13.00 og 15.30. De indsatte kan kun reservere et af rummene ad gangen, og reservation kan kun finde sted samme dag som det pågældende rum ønskes benyttet og kun for en time ad gangen. I begge rum må der være to indsatte ad gangen. Isolerede indsatte kan benytte lokalerne efter aftale med personalet (uden for de angivne tidspunkter).

Det fremgår ikke (om og i givet fald) hvornår fritidsrummene kan benyttes i weekenden og på helligedage. Jeg går ud fra at de kan benyttes i fællesskabstiden som ligger efter afholdelse af gårdtur.

For en ordens skyld beder jeg dog arresthuset om at oplyse om mulighederne for benyttelse af fritidsrummene i weekenden og på helligedage. Jeg går ud fra at arresthuset i forbindelse med førstkommende revision af husordenen/fællesskabsreglerne vil overveje at indføre oplysninger om tidspunkter for brug af fritidsrummene i weekenden og på helligedage.

Arresthuset oplyste under inspektionen at arresthuset lige havde købt et dartsplil som endnu ikke var sat op. Arresthuset råder tillige over et bobspil som de indsatte kan låne, og forskellige spil som de indsatte har mulighed for at benytte ved cellefællesskab, jf. om cellefællesskab pkt. 3.3.

Om sommeren holdes der også grillaftener i gården. Når der afholdes fællesarrangementer med deltagelse af flere indsatte, indkaldes der ekstra personale. Arresthuset oplyste at afviklingen af grill-aftener ikke gav anledning til problemer. Arresthuset stiller det krav at arrangementet holdes på et prismæssigt fornuftigt niveau så alle indsatte har mulighed for at deltage.

Ifølge husordenen er det tilladt for de indsatte at få indleveret PlayStation mod betaling af 250 kr. til kontrol heraf. Det fremgår ikke om det omfatter såvel PlayStation 1 som PlayStation 2.

Til orientering kan jeg oplyse at jeg er bekendt med at spørgsmålet om udlevering af PlayStations overvejes af direktoratet i forbindelse med udmøntning af en indstilling (fra februar 2001) fra en projektgruppe der skulle overveje forskellige indgreb der kan modvirke indsmugling, handel og brug af narkotika i fængsler og arresthuse. Direktoratet har i brev af 5. marts 2003 orienteret mig om at sagen på grund af kriminalforsorgens økonomiske situation ikke bliver afsluttet i 2003. Direktoratet har endvidere oplyst at det betyder at det er op til den enkelte institutions leder at fastsætte retningslinjer for om PlayStation 2 kan tillades i institutionen. Direktoratet har desuden anført at det er direktoratets vurdering at der ikke er noget til hinder for at fængsler og arrest-

huse etablerer en lejeordning hvorefter de indsatte kan leje rene udgaver af PlayStation 2.

Jeg har den 13. marts 2003 noteret mig det oplyste over for Direktoratet for Kriminalforsorgen. Jeg har endvidere bedt direktoratet om at underrette mig når der til sin tid er taget stilling til hvad der videre skal ske i sagen.

Arresthuset har, som tidligere nævnt et ønske om at sammenlægge gårdene så det bliver muligt at udøve fysisk aktivitet i dem.

3.3. Fællesskab

Ifølge husordenen og de under pkt. 3.2. nævnte fællesskabsregler har de indsatte adgang til fællesskab på cellerne efter arbejdstid, dvs. på hverdage fra kl. 15.30 (og når der ikke er noget arbejde fra kl. 13.00). I weekenden og på helligdage er der fællesskab efter gårdtur, dvs. fra kl. 9.30 (og igen fra kl. 15.00). I brevet af 22. september 2003 har arresthuset oplyst at der også er adgang til fællesskab i stedet for gårdtur, dvs. i weekenden og på helligdage fra kl. 9.00 og fra kl. 15.30 på hverdage (kl. 13.00 hvis der ikke er arbejde). Der må kun være to sammen på cellerne. Fællesskabet afholdes som udgangspunkt med den samme person, dog kan man i weekenden og på helligdage skifte fællesskabspartner efter eftermiddagsgårdsuren. I det opslag som er udsendt om udvidet fællesskab ved manglende arbejde, er det anført at der kan skiftes fællesskabsmakker i forbindelse med (enhver) gårdtur. Arresthuset har i brevet af 22. september 2003 præciseret at de indsatte, når der ikke er arbejde, også på hverdage kan skifte fællesskabsmakker i forbindelse med gårdturen, dvs. når der lukkes ud til gårdtur hvis man ønsker at holde fællesskab i stedet for gårdtur, eller ved gårdturens ophør.

Jeg beder arresthuset oplyse hvordan fællesskab på dobbeltcellerne praktiseres.

Fra min opfølgingsinspektion af Arresthuset i Vordingborg er jeg bekendt med at det er overladt til de enkelte arresthuse om cellefællesskab skal foregå for åben eller låst dør.

Jeg beder arresthuset om at oplyse hvorvidt de indsatte der har fællesskab, normalt er låst inde på cellerne.

Under benyttelse af kondirummet og bordtennisrummet samt under gårdtur har de indsatte også fællesskab, i fritidsrummene to ad gangen, mens der ikke er begrænsninger på hvor mange der må være sammen i hver gård. Gårdtur finder ifølge husordenen og fællesskabsreglerne sted to gange om dagen, en halv time om formiddagen og en halv time om eftermiddagen (på nærmere angivne tidspunkter), dog en time om eftermiddagen i weekenden og på helligdage. I brevet af 22. september 2003 har arresthuset oplyst at både formiddags- og eftermiddagsgårdturen i weekenden og på helligdage har en varighed af mindst en time. Når der ikke er noget arbejde at tilbyde, får de indsatte som tidligere nævnt lov til at opholde sig i gårdene i længere tid end de har krav på.

Hvis formiddagsgårdturen i weekenden og på helligdage i praksis altid har en varighed på mindst en time, går jeg ud fra at arresthuset vil overveje om husordenen og fællesskabsreglerne skal rettes for så vidt angår varigheden af denne gårdtur.

Direktoratet for Kriminalforsorgen har den 16. juli 2002 udsendt nye regler mv. (bekendtgørelse nr. 573 af 5. juli 2002 og vejledning nr. 71 af 5. juli 2002) om de indsatte adgang til fællesskab med andre indsatte i kriminalforsorgens institutioner. Bekendtgørelsen, der trådte i kraft den 1. august 2002, indeholder blandt andet et nyt kapitel om fællesskab i arresthusene. Af direktoratets udsendelsesskrivelse af 16. juli 2002 vedrørende fællesskab i arresthusene fremgår blandt andet følgende:

”Strafudståelsen må ikke medføre yderligere begrænsninger i den dømtes tilværelse, end hvad der er nødvendigt for at fuldbyrde straffen, jf. også straffuldbyrdelseslovens § 4. Endvidere indebærer normaliseringsprincippet bl.a., at forholdene i fængsler og arresthuse skal indrettes, så de så vidt muligt svarer til forholdene udenfor. Dette princip taler for, at de indsatte har adgang til fællesskab i videst muligt omfang.

Hertil kommer, at Folketingets Ombudsmand i forbindelse med sin inspektionsvirksomhed har rejst spørgsmålet herom. Endvidere har Europarådets Torturkomité påpeget vigtigheden af, at alle indsatte, herunder varetægtsarrestanter, har mulighed for at tilbringe en rimelig del af dagen udenfor cellerne beskæftiget med fornuftige aktiviteter af varierende karakter (fællesskabsaktiviteter, uddannelse, sport og meningsfyldt erhvervsfagligt arbejde).

Reglerne er således udfærdiget på baggrund af en afvejning af dels hensynet til at give indsatte adgang til fællesskab i videst muligt omfang, dels hensynet til orden og sikkerhed samt de bygningsmæssige forhold, som i mange arresthuse f.eks. indebærer, at der ikke er egentlige fællesskabsrum. Hertil kommer de særlige sikkerhedsmæssige problemer som følger af, at visse arresthuses størrelse og bygningsmæssige forhold er således, at muligheden for akut tilkald af ekstra personale i forbindelse med f.eks. uro blandt de indsatte, der har fællesskab, er begrænsede.

Udgangspunktet er, at der i det omfang, der er bygningsmæssige muligheder herfor, skal indrettes fællesskabsrum m.v. i arresthuset, og at de indsatte i givet fald kan få adgang hertil i det omfang, det under hensyn til forholdene i den enkelte institution skønnes ordens- og sikkerhedsmæssigt forsvarligt. Hvis der ikke er adgang til fællesskab i fællesskabsrum m.v., skal der være adgang til styret cellefællesskab. Ved styret cellefællesskab forstås, at det er institutionen, som konkret afgør mellem hvilke indsatte, der kan være cellefællesskab.

De regler om gennemførelsen af de indsattes adgang til fællesskab med andre indsatte, som arresthuset skal fastsætte i medfør af bekendtgørelsens § 2 og §§ 16-17 skal indsendes til direktoratet med henblik på godkendelse. Hvis arresthuset efterfølgende fastsætter nye regler, skal disse ligeledes indsendes til direktoratet med henblik på godkendelse.

Baggrunden for bestemmelsen om, at de lokale retningslinjer skal indsendes til direktoratet med henblik på godkendelse, er, at direktoratet ønsker at følge dette område meget nøje. Det er således hensigten, at en sådan godkendelsesprocedure skal medvirke til at sikre, at der under hensyntagen til de ordens- og sikkerhedsmæssige forhold i videst muligt omfang etableres fællesskab, og at der ikke eksisterer ubegrundede forskelle i arresthusenes regimer for fællesskab.”

Direktoratet har senest den 9. september 2003 i en anden inspektions-sag orienteret mig om status i forbindelse med direktoratets gennemgang og sammenholdelse af de retningslinjer for fællesskab som direktoratet har modtaget fra arresthusene. Direktoratet har oplyst at direktoratet er færdig med at bearbejde datamaterialet, og at der nu forestår en stillingtagen til de enkelte arresthuses retningslinjer for fællesskab. Direktoratet vil orientere mig på ny om sagens status i begyndelsen af november 2003.

Når direktoratet har taget stilling til de enkelte arresthuses retningslinjer for fællesskab, beder jeg om underretning om direktoratets stillingtagen til Arresthuset i Holbæks retningslinjer for fællesskab og om kopi af arresthusets endelige retningslinjer.

3.4. Undervisning

I et spørgeskema som arresthuset udfyldte den 9. december 1997 i anledning af en spørgeskemaundersøgelse som ombudsmandsembedet iværksatte i november samme år, har arresthuset oplyst at arresthuset er tildelt 15 undervisningstimer om måneden. I forbindelse med inspektionen har jeg bedt arresthuset om at ajourføre spørgeskemaet, og i bre-

vet af 20. maj 2003 har arrestforvareren oplyst at der ikke er sket særlige ændringer ud over nærmere angivne ændringer (som ikke omfatter undervisning) I direktoratets rapport af 1998 vedrørende direktoratets interne inspektion er det anført at arresthuset er tildelt 216 timer om året svarende til ca. fem timer om ugen. Ifølge arresthusets husorden kan undervisningen højst have en varighed af tre timer om ugen. Alle de tildelte undervisningstimer udnyttes.

Jeg går ud fra at det der er anført i direktoratets rapport fortsat er gældende, og at de tre timer om ugen der nævnes i husordenen, er egentlige undervisningstimer i arresthuset (mens resten er forberedelse).

Jeg beder dog arresthuset om at oplyse om det er korrekt forstået.

Undervisningen foregår i besøgsrummet eller venterummet (som arresthuset ønsker at indrette til undervisningslokale) og forestås af en af arresthusets fængselsfunktionærer der er uddannet lærer. Undervisningen er et ekstra arbejde som den pågældende udfører ved siden af sit fuldtidsarbejde i arresthuset. Læreren som var til stede under den indledende samtale, oplyste at han fra sin omgangskreds af lærere modtager forskelligt materiale, som f.eks. afgangsprøver.

I direktoratets rapport er det (s. 9) anført at ordningen var midlertidig, og rejseinspektionen foreslog at undervisningen fremover blev varetaget af en fængselslærer fra Statsfængslet i Jyderup. Denne ordning fandt arresthuset uhensigtsmæssig og ønskede at beholde den gældende ordning. Det fremgår af rapporten at direktoratet ville vende til-

bage til sagen, men det fremgår ikke hvad der videre skete i den anledning.

Jeg anmoder om oplysning om hvad der videre skete i den anledning.

Der undervises i dansk og matematik, og der kan deltage 1-2 indsatte ad gangen. Hver indsat får ca. en times undervisning. Alle kan få undervisning hvis de ønsker det. Læreren er opsøgende over for de indsatte som har de dårligste skolekundskaber, og/eller som holder sig tilbage. Som regel lykkes det læreren at få de indsatte der har behov for undervisning, motiveret herfor. Arresthuset oplyste endvidere at arresthuset på tidspunktet for inspektionen havde en indsat der havde frigang til undervisning (HF).

Der anvendes pc i undervisningen, og arresthuset har netop fået penge (2000 kr.) fra velfærdskontoen til indkøb af en printer. Den pc som arresthuset har, er dog uden cd-rom.

Jeg orienterede arresthuset om at ombudsmandsembedet har afleveret nogle pc'er til direktoratet med henblik på videregivelse til de arresthuset der mangler en pc.

Jeg henleder direktoratets opmærksomhed på at Arresthuset i Holbæk er interesseret i en pc med cd-rom drev.

I direktoratets rapport er det oplyst at isolerede og udlændinge kan modtage undervisning hvis de ønsker det. Jeg går ud fra at det stadig forholder sig sådan.

Oplysning om undervisning gives i husordenen, og arresthuset har derudover udfærdiget en intern aftale om undervisningstilbud. Heraf fremgår bl.a. at det den 20. i hver måned ved opslag bekendtgøres hvornår læreren er til stede i den efterfølgende måned. Der er tillige oplysning om hvilke undervisningstilbud der er, hvordan der sker tilmelding til undervisning, og hvordan deltagelse i undervisning aflønnes.

Jeg er fra en opfølgingsinspektion som jeg foretog af Arresthuset i Næstved den 24. september 2002, bekendt med at direktoratet i januar/februar 2002 iværksatte en evaluering af undervisningen i samtlige arresthuse. De væsentligste punkter i evalueringen var undersøgelse af undervisningstilbud, undervisningslokale(r), undervisningsmaterialer, forholdet mellem arbejde og undervisning, aflønning af indsatte der deltager i undervisning, og indkøb af undervisningsmaterialer.

Jeg beder om at blive underrettet om resultatet af denne evaluering for så vidt angår Arresthuset i Holbæk.

4. Lægebetjening

Arresthuset betjenes af en administrerende overlæge fra sygehuset i Holbæk. Lægen kommer fast i arresthuset én gang om ugen i to timer, men arresthuset kan også kontakte ham telefonisk efter kl. 16.00. Er han ikke at træffe, benytter arresthuset lægevagten. Arresthuset er meget tilfreds med lægen og oplyste bl.a. at han er god til at forklare indsatte som ikke kan få den medicin som de beder om, hvorfor de ikke kan det.

Arresthuset har ikke eget lokale til lægebesøg som afvikles på overvagtmasterens kontor. Arresthuset mener ikke at det giver anledning til (hygiejniske) problemer. Jeg henviser til min bemærkning under pkt. 2.3.9. om anvendelse af dette kontor til flere funktioner, herunder som lægeværelse.

Om medicinforbruget oplyste arresthuset at det stort – men at det ikke skyldes at lægen er for flink til at imødekomme de indsattes ønsker om medicin. Medicinen opbevares i et aflåst skab på overvagtmasterkontoret.

Arresthuset oplyste at apoteket kommer og tjekker medicinbeholdningen to gange om året og efter anmodning. Arresthuset får kvittering fra apoteket på den restbeholdning der medtages. Jeg modtog under inspektionen kopi af en sådan kvittering fra et eftersyn der blev foretaget den 28. maj 2003 af to medarbejdere fra apoteket.

Lægejournalerne opbevares i ringbind på overvagtmasterkontoret. Ifølge svaret i spørgeskemaet er gamle journaler på arkiv.

I forbindelse med min inspektion af Arresthuset i Vejle der opbevarede lægejournaler i et ikke aflåst skab i et aflåst lægerum som hele personalet havde adgang til, udtalte direktoratet bl.a. følgende:

” ...

Sundhedsstyrelsen har i vejledning nr. 235 af 19. december 1996 om lægers pligt til at føre ordnede optegnelser med tilhørende vejledning fastsat, at lægejournaler skal opbevares forsvarligt, og det skal sikres, at uvedkommende ikke har adgang til optegnelserne. Cirkulæret med den tilhørende vejledning retter sig til landets læger. Lægen er ansvarlig for, at journalerne opbevares i overensstemmelse med Sundhedsstyrelsens retningslinier.

Lægen kan, jf. § 6, stk. 1, i lov om læger, benytte medhjælp. Lægen er ansvarlig for udvælgelsen, instruktion og tilsyn mv. samt for de handlinger, han bemyndiger medhjælpen til at foretage, forudsat at medhjælpen holder sig inden for bemyndigelsen.

I institutioner, hvor der hverken er læge eller sygeplejerske daglig, er det nødvendigt for lægen at have mulighed for at benytte medhjælp. På grund af personalets skiftende vagter vil alle medlemmer af det uniformerede korps kunne komme i en situation, hvor der er behov for at skaffe hjælp til en syg indsat. Derfor er det nødvendigt, at det vagthavende personale i konkrete situationer efter nærmere generel aftale med lægen har mulighed for at hente journalerne frem.

Direktoratet har i anledning af sagen kontaktet arrestforvareren, som har oplyst, at arkivskabet fremtidig holdes aflåst. Nøglen opbevares således, at den alene er tilgængelig for det personale, der fungerer som lægens medhjælp.

Direktoratet har samtidig anmodet arrestforvareren om at foranledige, at den aftale, der foreligger mellem arresthuslægen og arresthuset med hensyn til journaladgangen, nedfældes i skriftlige retningslinier fra arresthuslægen.

...”

Jeg har over for direktoratet (i en anden sag) tilkendegivet at jeg forstår det anførte sådan at der efter direktoratets opfattelse bør være skriftlige retningslinjer fra lægen vedrørende journaladgang for de personer der fungerer som lægens medhjælp. Direktoratet er ikke kommet med bemærkninger hertil.

Jeg henstiller til arresthuset fremover at opbevare lægejournalerne i et aflåst skab, og jeg beder arresthuset om at underrette mig når denne henstilling er fulgt.

Jeg beder endvidere arresthuset om at oplyse om der er udfærdiget skriftlige retningslinjer fra lægen om journaladgangen. I benægtende fald henstiller jeg til arresthuset at foranledige at lægen udfærdiger sådanne retningslinjer, og at underrette mig når det er sket.

Af svaret i spørgeskemaet fremgår det at nedtrapning af stofmisbrugere sker efter et skema fastlagt af lægen, og at der samarbejdes med det lokale misbrugscenter. Det fremgår ikke hvilket præparat der anvendes ved nedtrapning.

5. Belægning mv.

Jeg modtog forud for inspektionen en belægningsoversigt over indsatte i arresthuset den 8. juni 2003. Der var denne dag 22 indsatte i arresthuset. 14 af de indsatte var varetægtsarrestanter og de øvrige afsonere. Der var ingen kvinder blandt de indsatte. En af de indsatte var udlænding.

Arresthuset oplyste at antallet af udlændinge i arresthuset svinger, men at der typisk er en del andengenerationsindvandrere. Der forekommer racisme begge veje.

Arresthuset har af og til stærke indsatte, og det giver indimellem anledning til problemer. Arresthuset modtager Bandidos-rockere og andre med tilknytning til Bandidos.

Kvindelige indsatte kan normalt afsone i fred for de mandlige indsatte.

6. 0. Andre forhold

6.1. Forplejning

Arresthuset får den daglige kost fra Statsfængslet i Jyderup. De indsatte er generelt utilfredse med maden. Arresthuset varmer mad til alle hver dag, men da mange indsatte ikke spiser maden, smider arresthuset en del mad ud. Der er dog også nogle indsatte der spiser to portioner.

Talsmanden klagede over maden. Han fremsatte ønske om at de indsatte får mulighed for at afbestille maden fra fængslet og benytte de sparede penge til andre formål der kommer de indsatte til gode.

Jeg orienterede talsmanden om at ombudsmandsembedet generelt har behandlet spørgsmålet om forplejningen fra produktionskøkkenerne i Statsfængslet i Jyderup og Statsfængslet i Sdr. Omme. Jeg nævnte i den forbindelse at der er sket flere forbedringer, og at der løbende arbejdes med kvalitetsudvikling af retterne. I brevet af 18. juni 2003 meddelte jeg talsmanden at jeg derfor ikke havde grundlag for at foretage mig noget i anledning af klagen over maden.

Under den afsluttende samtale bad jeg arresthuset om at overveje en afbestillingsordning. Jeg bad arresthuset om at underrette mig om resultatet heraf.

I brevet af 24. juni 2003 har arresthuset oplyst at arresthuset ikke finder at de indsattes kritik af maden er berettiget. Arresthuset har dog forståelse for at nogle indsatte ikke ønsker at tage imod tilbudet om mad, og arresthuset ville efter drøftelse på talsmandsmødet den 27. juni 2003 iværksætte en afbestillingsordning således at de indsatte ved eftermid-

dagsgårdturens begyndelse vil blive spurgt om de ønsker at modtage den tilbudte varme mad. Arresthuset har bemærket at de eventuelle besparelser der kan opnås i forbindelse med afbestillingsordningen, ikke kan forventes overført til anvendelse efter de indsatte ønsker.

Jeg har noteret mig det oplyste og går således ud fra at en sådan afbestillingsordning nu er indført.

6.2. Købmand og mad udefra

Der er købmandshandel i arresthuset en gang om ugen. Det er Merko-købmanden fra Vipperød der betjener arresthuset, og handlen foregår ved bestillingssedler. Arresthuset oplyste at ordningen fungerer godt, og at købmanden får ros af de indsatte. De indsatte får altid friske varer, og de får også tilbudsavisen og kan købe alle tilbudene heri. Der er dog ikke mulighed for lotto og tips mv. da købmanden ikke har tilladelse til at sælge lotto og tips mv. i sin forretning. Personalet køber på hverdage lotto og tips mv. for de indsatte hvis de fremsætter anmodning herom senest kl. 10.00. Også indkøb af småforbrødsvarer der ikke kan købes hos købmanden, og besørgelse af andre ærinder til f.eks. bank eller posthus udføres af personalet på hverdage hvis de indsatte fremsætter anmodning herom senest kl. 10.00.

De indsatte har mulighed for at købe færdiglavet mad udefra hver dag. Arresthuset har aftaler med to forskellige grillbarer og tillige et cafeteria. Der kan dog kun handles fra en af disse tre den pågældende dag.

6.3. Fjernsyn mv.

Arresthuset udlejer tv-apparater til de indsatte. Lejen for tv er ifølge husordenen 7,50 kr. om dagen inklusiv antennekabel som giver adgang til Tele-Danmarks hybridnet. Radio findes på cellen og er gratis.

Jeg nævnte at direktoratet havde fastsat et maksimum på 5 kr. om dagen, hvilket arresthuset oplyste at arresthuset var opmærksom på. Arresthuset henviste til at der tillige betales for adgang til hybridnettet. De indsatte kan få tv for 5 kr. om dagen, men så får de ikke udleveret antennekablet der giver adgang til hybridnettet, og billedet på skærmen vil ikke være særlig klart. Denne mulighed for at fravælge adgangen til hybridnettet fremgår dog ikke af husordenen.

I forbindelse med min inspektion af arresthuset i Hillerød, som har parabol, tilkendegav jeg at dette arresthus' opkrævning af kanalafgift (på 5 kr. om ugen) i tilslutning til tv-afgiften indebar at arresthuset reelt opkrævede mere end det maksimumsbeløb som direktoratet har fastsat for leje af tv (5 kr. om dagen). Direktoratet udtalte at direktoratet var enig med mig heri, og direktoratet havde derfor bedt arrestinspektøren om at sikre at de af direktoratet udsendte retningslinjer vedrørende leje af tv blev fulgt. Jeg tog det oplyste til efterretning.

Under direktoratets inspektion af Arresthuset i Holbæk oplyste arresthuset om lejeordningen, herunder opkrævning af beløbet for program-pakken. Arresthuset oplyste endvidere om overskuddet. Direktoratet fremkom ikke med bemærkninger til selve ordningen, men bemærkede at arresthuset med det store overskud burde overveje at sætte lejen ned hvilket arresthuset var betænkelig ved af nærmere angivne grunde.

Inden jeg tager endelig stilling til det oplyste om tv-ordningen i Arresthuset i Holbæk, beder jeg direktoratet om en udtalelse herom.

Jeg beder tillige arresthuset om at oplyse om der (fortsat) er (stort) overskud ved tv-udlejningen.

6.4. Køleskabe

De indsatte har ikke noget (fælles) køleskab til rådighed, men de har en køleboks på cellen. Køleelementerne vaskes efter brug og på tidspunktet for inspektionen blev de opbevaret i en fryser i kælderen. Ved siden af denne fryser stod en anden fryser som de indsatte havde mulighed for at benytte. Det blev oplyst at der forekom tyveri fra denne fryser.

I forbindelse med rundgangen konstaterede jeg at der lå køleelementer i begge fryserne.

Arresthuset har i brevet af 22. september 2003 oplyst at der (nu) er en fryser pr. etage, og at køleelementerne opbevares i fire af skufferne så det sikres at der altid er gennemfrosne elementer til rådighed. Ordningen er tilrettelagt sådan at optøede køleelementer afleveres til gangmanden og gennemfrosne elementer tages i fryseren. Når gangmanden har vasket de optøede elementer, samler han de resterende gennemfrosne elementer i en skuffe pr. fryser og fordeler de optøede elementer i fryserne så der er et antal svarende til antal indsatte pr. etage.

Talsmanden fremsatte på de indsattes vegne ønske om at der på hver etage opstilles et køleskab til fælles brug for de indsatte. Han anførte at ordningen med kølebokse ikke fungerer tilfredsstillende.

Ledelsen tilkendegav under min afsluttende samtale at det også er arresthusets ønske at de indsatte får fælles køleskabe. I mit brev af 18. juni 2003 til talsmanden meddelte jeg derfor at jeg gik ud fra at arresthuset havde overvejet – eller ville overveje – at indkøbe sådanne køleskabe, og jeg bad arresthuset om at underrette mig om resultatet af disse overvejelser.

Arresthusets har i den anledning i brevet af 24. juni 2003 oplyst at arresthuset er meget indstillet på at indkøbe køleskabe til de indsattes private kølevarer hvis det økonomiske grundlag kan tilvejebringes. Ønsket er højt prioriteret, men det kan næppe imødekommes inden for den i år 2003 udmeldte bevilling. Arresthuset har orienteret talsmanden og suppleanten herom på mødet den 27. juni 2003.

Jeg har noteret mig det oplyste og går ud fra at arresthuset vil indkøbe køleskabe så snart det bliver økonomisk muligt.

6.5. Besøg og telefonsamtaler

De indsatte har ifølge husordenen ret til at modtage besøg to timer om ugen som kan afvikles samlet eller delt i to besøg ad en times varighed. Der er mulighed for besøg alle ugens dage, og der kan på hverdage afvikles i alt fem besøg om dagen af en times varighed mellem kl. 13.15 og 20.45 og i weekender og på helligdage yderligere to besøg om formiddagen. Besøg kan således på hverdage finde sted såvel i som uden for arbejdstiden.

På forespørgsel oplyste ledelsen at der gives udvidet besøg til besøgende der kommer langvejs fra, og at et besøg kan fortsætte hvis besøgslokalet ikke er booket til den efterfølgende besøgstid.

Det oplyste om besøg giver mig ikke anledning til bemærkninger.

Om telefoning fremgår det bl.a. af en intern regel af 9. november 2002 at de indsatte kan foretage to ugentlige opringninger. Reglen udleveres til de indsatte ved indsættelsen hvis de ikke har besøgs- og/eller brevkontrol eller er isolerede af retten. Det er bl.a. en betingelse for at få tilladelse til at telefonere at de indsatte har afleveret en liste med højst fem telefonnumre og kun ringer til et af disse numre. Af en skrivelse af 23. december 2002 som ligeledes udleveres til de indsatte, fremgår det at listen gælder for en kalenderuge, og at den indsatte ikke kan foretage opringninger hvis der ikke er skrevet numre på listen. Det er endvidere anført at der ikke kan foretages ændringer i de noterede numre med mindre der er særlige grunde hertil.

Telefonsamtaler foregår fra en boks (et indbygget skab) på cellegangen i stueetagen, og den indsatte skal aflevere et telefonkort til personalet som så ringer det nummer op som den indsatte ønsker at ringe til, og viderestiller samtalen til boksen.

Der er i straffuldbyrdelsesloven – der trådte i kraft den 1. juli 2001 – indført detaljerede regler om de indsattes ret til at føre telefonsamtaler. Reglerne gælder for indsatte der udstår fængselsstraf eller forvaring, og også for denne kategori indsatte i arresthusene. Jeg henviser til straffuldbyrdelseslovens § 57 og til Justitsministeriet, Direktoratet for Kriminalforsorgens bekendtgørelse nr. 378 af 17. maj 2001 (telefonbe-

kendtgørelsen). Af lovens § 57, stk. 1, fremgår det at den indsatte har ret til at føre telefonsamtaler i det omfang det er praktisk muligt. Af bekendtgørelsens § 4 fremgår det at institutionens leder kan fastsætte regler om den praktiske gennemførelse af de indsattes ret til at føre telefonsamtaler, herunder om begrænsninger med hensyn til hyppighed og varighed. Sådanne regler har arresthuset fastsat ved ovennævnte skrivelse af 9. november 2002.

For så vidt angår varetægtsarrestanter finder reglerne i § 23 i cirkulære nr. 220 af 19. december 1980 om varetægtsarrestanters adgang til brevveksling og besøg mv. anvendelse. Efter denne bestemmelse kan varetægtsarrestanter i det omfang det er praktisk muligt, få tilladelse til at telefonere hvis forbindelse gennem brevveksling ikke uden væsentlig ulempe kan afventes, medmindre politiet af hensyn til efterforskningen modsætter sig det. Den nævnte skrivelse af 9. november 2002 gælder også for varetægtsarrestanter der ikke har brev- og/eller besøgskontrol og ikke er isoleret af retten.

Jeg nævnte under den afsluttende samtale at der ikke i straffuld-byrdesloven er begrænsninger med hensyn til den personkreds som der kan ringes til, men at samtaler til bestemte personer kan nægtes efter en konkret vurdering. I kapitel 4 i telefonbekendtgørelsen der handler om lukkede fængsler og Københavns Fængsler, er en regel (§ 10) om at de indsattes ret til at føre telefonsamtaler i afsonings-afdelinger med almindeligt fællesskab hvor de tekniske forudsætninger for at føre kontrol efter bestemmelsens stk. 2, nr. 1, er til stede, herudover kan gennemføres ved at den enkelte indsatte får generel tilladelse til at telefonere til fire telefonindehavere som forinden er godkendt af institutionen.

Arresthuset tilkendegav under inspektionen at de indsatte hele tiden vil kunne skifte ud i de numre som er på listen. Jeg forstår dette sådan – på baggrund af det anførte i ovenævnte skrivelse af 23. december 2002 – at de indsatte en gang om ugen kan foretage ændringer i de numre som de ønsker at ringe til. Arresthuset tilkendegav samtidig at arresthuset ville overveje at ændre den interne regel om at der højst må ringes til fem forud godkendte numre.

Jeg anmoder arresthuset om at underrette mig om resultatet af disse overvejelser.

Jeg beder desuden om direktoratets bemærkninger til den telefonordning som arresthuset har (haft).

6.6. Talsmandsordning

På tidspunktet for inspektionen havde arresthuset en talsmand. Der er ikke oplysning om muligheden for at vælge talsmand i husordenen, men arresthuset har den 19. februar 2002 udfærdiget en skriftlig aftale med den daværende talsmand om talsmandsordningen.

Også vedrørende talsmænd er der med straffuldbyrdslovens ikrafttræden kommet detaljerede regler. Jeg henviser til lovens § 34 om de indsattes indflydelse på deres tilværelse under strafudståelsen og til Justitsministeriet, Direktoratet for Kriminalforsorgens bekendtgørelse nr. 369 af 17. maj 2001 (talsmandsbekendtgørelsen). Reglerne gælder også for varetægtsarrestanter der ikke er isolerede efter rettens bestemmelse, jf. bekendtgørelsens § 9.

Det er reglernes klare udgangspunkt at der skal være en talsmandsordning – også i arresthusene. Kun hvis de indsatte ikke ønsker at vælge talsmand, kan der – i stedet for en egentlig talsmandsordning – blive tale om møder med alle indsatte eller grupper af indsatte, jf. bekendtgørelsens § 2, stk. 1.

Hvis de indsatte ikke har valgt talsmand, skal institutionen ved opslag eller lignende orientere de indsatte om muligheden herfor, jf. bekendtgørelsens § 2, stk. 3.

Jeg beder arresthuset om at oplyse hvordan de indsatte orienteres om deres mulighed for at vælge talsmand, jf. bekendtgørelsens § 2, stk. 3.

I bekendtgørelsens § 8, stk. 1, er det anført at institutionens leder skal fastsætte nærmere regler for gennemførelse af de indsattes medindflydelse, herunder om seks nærmere angivne forhold. Arresthuset har som nævnt indgået et aftale den 19. februar 2002 med den daværende talsmand (jf. talsmandsbekendtgørelsens § 8, stk. 3, hvorefter de i stk. 1 og 2 nævnte bestemmelser fastsættes bl.a. på grundlag af drøftelser med talsmændene (eller hvis der ikke er valgt talsmand, med de indsatte). Jeg går ud fra at de retningslinjer der er angivet heri, er arresthusets interne regler om talsmandsvirksomheden.

De seks forhold som de interne regler skal omfatte, drejer sig om antallet af talsmænd (stk. 1, nr. 1), hvor ofte der afholdes valg af talsmænd (stk. 1, nr. 2), om en eventuel fælles talsmand vælges af alle de indsatte eller af talsmændene (stk. 1, nr. 3), proceduren for valg af talsmand og eventuelt fælles talsmand samt om kontrollen med disse valg (stk. 1, nr. 4), hvor ofte der normalt skal ske drøftelser mellem institutionen og

talsmændene (stk. 1, nr. 5), og om talsmændenes drøftelser skal foregå mellem institutionens ledelse eller med de medarbejdere der har ansvaret for de indsatte forhold på afdelinger (afdelingsafsnit), værksteder og undervisningshold (stk. 1, nr. 6).

Der er oplysning om alle disse forhold i aftalen, dog fremgår antallet af talsmænd der kan vælges, kun indirekte, og for så vidt angår kontrollen med valget af talsmand og suppleant fremgår det alene at der skal være personale til stede ved selve valgproceduren. Det er anført at afstemningen sker skriftlig.

Efter straffuldbyrdelseslovens § 34, stk. 2, skal valg af talsmænd foregå ved skriftlig, hemmelig afstemning der kontrolleres af institutionen og repræsentanter for de indsatte i fællesskab. Det må forstås sådan at institutionen og indsatte i fællesskab foretager optælling af stemmerne.

Selv om jeg går ud fra at den valgprocedure der er omtalt i aftalen af 19. februar 2002, også omfatter optælling af stemmer, går jeg ud fra at arresthuset vil overveje at præcisere dette. Selv om det fremgår direkte af straffuldbyrdelseslovens § 34, stk. 2, at afstemningen skal være hemmelig, bør det efter min opfattelse også fremgå af de interne regler. Jeg går ud fra at arresthuset samtidig vil præcisere dette, og at arresthuset i forbindelse med disse præciseringer udtrykkeligt vil angive antallet af talsmænd der kan vælges. Jeg beder om underretning om hvad der videre sker i den anledning.

6.7. Avishold mv.

Arresthuset modtager det lokale venstreblad der stilles til rådighed for de indsatte, men arresthuset modtager ikke nogen landsdækkende aviser.

Jeg er bekendt med at Direktoratet for Kriminalforsorgen i en konkret sag har udtalt at afsonere skal have stillet gratis avis(er) til rådighed. I en udtalelse af 16. september 2002 vedrørende min inspektion af Arresthuset i Hillerød har direktoratet udtalt at direktoratet finder at varetægtsarrestanter også bør have adgang til gratis avis. I forbindelse med min opfølgingsinspektion af Arresthuset i Vordingborg har direktoratet udtalt at de aviser der skal stilles gratis til rådighed, skal være landsdækkende, nyhedsformidlende aviser.

Jeg henstiller på denne baggrund til arresthuset at abonnere på (mindst) en landsdækkende avis som stilles til rådighed for de indsatte. Jeg beder om underretning om hvad der videre sker i anledning af min henstilling.

Efter § 58, stk. 3, i straffuldbyrdelsesloven, bør udenlandske indsatte så vidt muligt have adgang til aviser, tidsskrifter og bøger mv. på deres eget sprog.

I forbindelse med min inspektion af Arresthuset i Hillerød har direktoratet blandt andet udtalt følgende vedrørende ovennævnte bestemmelse:

”For så vidt angår udenlandske indsatte fremgår det af de specielle bemærkninger til lovforslagets § 58, at formålet med bestemmelsen er at understrege, at det for udenlandske indsatte er af væsentlig betydning at kunne holde sig orienteret om samfundsforhold i deres eget land og på deres eget sprog. Med formuleringen "så vidt muligt" i straffuldbyrdelseslovens § 58, stk. 3, er det forudsat, at der er økonomiske grænser for institutionens pligt til at gennemføre denne ret.

I 2001 udgjorde andelen af udenlandske indsatte i arresthuset i Hillerød 23,7 %. Til sammenligning udgør andelen af udenlandske indsatte i alle landets arresthuse i gennem-

snit 13,9 %. På baggrund heraf, og under hensyn til at arresthuset har indsatte af meget forskellige nationaliteter, er det direktoratets opfattelse, at der skal findes 2-3 aviser på hovedsprogene engelsk, fransk eller tysk i arresthuset. Direktoratet tager til efterretning, at arresthuset i stedet for at abonnere på udenlandske aviser forsøger at etablere en ordning med det lokale bibliotek om levering af aviser på hovedsprogene.”

Jeg anmoder arresthuset om oplysning om andelen af udlændinge i arresthuset (evt. i 2002), og om hvilken ordning arresthuset har med hensyn til udenlandske indsatte adgang til aviser på fremmedsprog.

Straffuldbyrdslovens § 58, stk. 3, omfatter som nævnt også bøger.

Jeg går ud fra at arresthuset via biblioteket så vidt det er muligt, hurtigt kan skaffe bøger til udenlandske indsatte på deres eget sprog.

Jeg beder arresthuset om at oplyse om og i givet fald ca. hvor mange bøger på fremmedsprog der findes i arresthusets eget bibliotek.

6.8. Samarbejde med sociale myndigheder

En medarbejder fra Kriminalforsorgens afdeling i frihed (KiF) betjener arresthuset. Det er KiF der står for udarbejdelsen af handleplaner som arresthuset synes er udmærkede.

Spørgsmålet om arresthusets samarbejde med de sociale myndigheder blev ikke berørt under inspektionen. Jeg går ud fra at samarbejdet med de enkelte kommuner, når det sker, fungerer tilfredsstillende.

6.9. Vold mv.

Det hænder at der er episoder af vold eller trusler mellem de indsatte indbyrdes. Spørgsmålet om vold og trusler mod personalet blev ikke berørt.

Af kriminalforsorgens årsberetning for 2002 fremgår det (s. 16) at direktoratet den 30. august 2002 nedsatte en arbejdsgruppe med henblik på en særlig indsats for at nedbringe antallet af voldsepisoder og trusler mod personalet. Arbejdsgruppen forventedes at afgive indstilling i foråret 2003.

Når direktoratet har taget stilling til arbejdsgruppens indstilling, beder jeg direktoratet om at underrette mig herom.

6.10. Præst

Af husordenen fremgår det at der, hvis de indsatte ønsker det, kommer en præst fra den danske folkekirke eller kirkelige personer fra andre trosretninger til stede i arresthuset. Jeg går således ud fra at det er muligt for de indsatte at få besøg af en imam.

6.11. Indsmugling af euforiserende stoffer og mobiltelefoner

Arresthuset oplyste at arresthuset finder hash, men normalt ikke andre euforiserende stoffer i huset. Arresthuset havde på tidspunktet for inspektionen mange indsatte der røg hash. Ved fund af hash sker der anmeldelse til politiet hvis der findes over 10 gram.

Spørgsmålet om problemer med mobiltelefoner blev ikke omtalt. Fem af de rapporter som jeg modtog til gennemgang, vedrører fund af mobiltelefoner, jf. pkt. 8.1.

6.12. Information af de indsatte

Arresthuset har en husorden (der ikke er dateret), og der er som nævnt i de foregående punkter, udfærdiget forskellige interne regler og opslag som er vedlagt arresthusets brev af 20. maj 2003. Foruden de ovenfor nævnte regler mv. drejer det sig om interne bestemmelser om udlevering/opbevaring af indsattes private genstande og et opslag om kontanter, jf. pkt. 6.13. Husordenen findes på cellen, og det øvrige materiale udleveres til de indsatte ved indsættelsen eller er opsat på opslagstavlen.

Det blev oplyst i svaret i spørgeskemaet at arresthusets informationsmateriale ikke er oversat til andre sprog, og i brevet af 20. maj 2003 har arrestforvareren som tidligere nævnt generelt oplyst at der ikke er sket særlige ændringer i forhold til oplysningerne i dette skema. Af direktoratets inspektionsrapport fremgår det (under afsnittet om information om undervisning) at direktoratet henstillede at husordenen blev oversat til engelsk, og det er (under afsnit 11.2. om information) anført at husordenen (den dagældende) ville blive oversat til engelsk.

Jeg beder arresthuset om at oplyse om husordenen er oversat – eller vil blive oversat – til engelsk.

Den Europæiske Torturkomité har bl.a. under sit besøg i Danmark i 2002 påpeget at alle indsatte ved indsættelsen skal forsynes med skriftlig information om deres rettigheder og pligter på et sprog som de forstår. Direktoratet har udarbejdet to generelle vejledninger, en til afsonere og en til varetægtsarrestanter og anholdte, som findes på flere forskellige sprog. Jeg går ud fra at også Arresthuset i Holbæk er i besiddelse af disse vejledninger, jf. også det oplyste i direktoratets inspektionsrapport s. 11 om direktoratets fremsendelse af ”mastermappen” med vejledningerne på de forskellige sprog.

Til orientering for arresthuset kan jeg oplyse at jeg i forbindelse med min inspektion af Arresthuset i Sønderborg over for direktoratet som min umiddelbare opfattelse har tilkendegivet at husordenen bør findes på i hvert fald engelsk (også i institutioner der normalt ikke har mange udlændinge). Jeg har henvist til at den information som institutionerne skal have om regler og praksis mv. i institutionen, blandt andet omfatter de indsattes rettigheder og pligter. Jeg har bedt om direktoratets bemærkninger hertil.

Direktoratet har i den anledning i en udtalelse af 6. juni 2003 udtalt at det er direktoratets vurdering at de vejledninger som direktoratet har udarbejdet og oversat til flere sprog, den engelske oversættelse af straf-fuldbyrdelsesloven og af 17 af de bekendtgørelser der er udstedt i medfør af denne lov, samt arresthusenes mundtlige orientering af den indsatte, om nødvendigt under medvirken af tolk, udgør et tilstrækkeligt grundlag for oplysninger til indsatte om deres rettigheder og pligter til at de kan tilpasse sig institutionens liv. I en opfølgingsrapport (nr. 2) af 12. september 2003 vedrørende min inspektion af Arresthuset i Sønderborg, har jeg bedt direktoratet om yderligere bemærkninger. Når

jeg har taget stilling til svaret fra direktoratet, vil jeg orientere Arresthuset i Holbæk herom.

Der blev under inspektionen ikke oplyst nærmere om hvad der ud over det materiale der er medsendt som bilag til arresthusets brev af 20. maj 2003, og de nævnte generelle vejledninger fra direktoratet måtte findes af informationsmateriale til de indsatte.

Hvis arresthuset er i besiddelse af yderligere informationsmateriale til de indsatte, beder jeg om oplysning om hvad det drejer sig om.

6.13. Egne genstande mv.

Om indsattes private genstande er det i husordenen anført at mængden heraf så vidt muligt skal begrænses. Det er videre anført at der kan udleveres ting til personlig pleje, bortset fra sprayflasker og andet flydende der indeholder alkohol, beklædningsgenstande svarende til almindelig daglig beklædning og private dyner og puder hvis det er efter lægeordination. Øvrige genstande kræver tilladelse af arrestforvareren efter dennes konkrete vurdering. Som det fremgår af beskrivelsen af celler under pkt. 2.2. havde flere af de indsatte sat personligt præg på cellerne, bl.a. ved opsætning af pottedplanter.

Andetsteds i husordenen fremgår det at de indsatte kan få udleveret cd-afspillere, PlayStations og mindre musikanlæg, forudsat at de betaler 250 kr. pr. enhed til kontrol af apparatet. Radio findes som tidligere nævnt på cellen. Det samme gælder elkedel. Det blev oplyst (og fremgår også af svaret i spørgeskemaet) at kaffemaskine tillige tillades.

Af husordenen fremgår tillige at de indsatte må være i besiddelse af maksimalt 3000 kr.

Som nævnt under pkt. 6.12. har arresthuset udfærdiget interne bestemmelser om udlevering/opbevaring af indsattes private genstande og et opslag om kontanter. Reglerne i husordenen om hvad der kan udleveres, er gentaget i de interne bestemmelser, men der er tillige angivet flere retningslinjer, og proceduren ved udlevering af effekter ved eller under indsættelsen er også angivet heri. Af reglerne fremgår bl.a. at der tillige kan udleveres dvd-afspillere, forudsat at der betales for kontrol heraf, og at ting til fritidsbrug, inventar og genstande til udsmykning kun kan udleveres efter arrestforvarerens godkendelse i konkrete tilfælde.

Det fremgår af straffuldbyrdelseslovens § 36, stk. 1, at en indsat har ret til at medtage, besidde og råde over egne genstande i institutionen, medmindre dette er uforeneligt med ordens- eller sikkerhedsmæssige hensyn. Efter § 36, stk. 2, kan justitsministeren (Direktoratet for Kriminalforsorgen) fastsætte regler om begrænsninger i de indsattes ret efter § 36, stk. 1. Sådanne regler er fastsat i bekendtgørelse nr. 370 af 17. maj 2001 (genstandsbekendtgørelsen). I bekendtgørelsens § 2 er det angivet hvilke genstande der ikke må udleveres til indsatte. I bekendtgørelsens § 3 er det anført at institutionens leder skal fastsætte nærmere regler om udlevering af indsattes egne genstande. Institutionens leder kan i denne forbindelse – under hensyn til forholdene i den enkelte institution – fastsætte yderligere begrænsninger i indsattes ret til at medtage, besidde og råde over egne genstande i institutionen, herunder med hensyn til genstandenes størrelse, antal og art mv. Det kan efter § 5, stk. 1, gøres til et vilkår for udlevering af radio og lignende at

apparatet mærkes med henblik på at kunne identificere apparatets ejer, og plomberes. Efter § 5, stk. 2, kan institutionens leder fastsætte regler om at elektriske apparater, herunder radio og lignende, i tilfælde hvor institutionen ikke selv kan foretage en tilstrækkelig undersøgelse af apparatet, kun kan udleveres på betingelse af at den indsatte betaler for undersøgelsen.

Bekendtgørelsens regler suppleres af Direktoratet for Kriminalforsorgens vejledning nr. 75 af 16. maj 2001, der er knyttet til genstandsbeholdningen. Vejledningens pkt. 8 omfatter bestemmelsen i bekendtgørelsens § 3. Direktoratet har heri bl.a. opremset genstande som normalt bør kunne udleveres, som f.eks. ting til personligt brug, mindre ting til brug i fritiden eller i den indsattes opholdsrum og tøj til dagligt brug. Det er tillige anført at radioer, cd-afspillere, båndoptagere uden mikrofon, cd'er, bånd og lignende normalt bør kunne udleveres hvis forholdene i institutionen tillader det. Endelig er det anført at institutionens regler bl.a. bør indeholde retningslinjer om nærmere angivne forhold, som f.eks. møbler, tv-spil, båndoptagere mv. arresthuset har som nævnt fastsat interne regler som stort set indeholder alt det som de bør indeholde.

Jeg er bekendt med at direktoratet på baggrund af en indstilling fra februar 2001 fra en projektgruppe der skulle overveje forskellige indgreb der kan modvirke indsmugling, handel og brug af narkotika i fængsler og arresthuse, overvejer en begrænsning med hensyn til udlevering af de indsattes egne genstande, herunder et forbud mod udlevering af egne elektriske artikler i bl.a. arresthusene. Direktoratet har oplyst at sagen på grund af kriminalforsorgens økonomiske situation ikke vil blive afsluttet i 2003.

6.14. Køkkenfaciliteter

Talsmanden fremsatte ønske om at der bliver etableret køkkenfaciliteter og henviste i den forbindelse også til at de indsatte generelt er utilfredse med maden (jf. pkt. 6.1.). De indsatte har forelagt spørgsmålet for ledelsen der ikke var afvisende over for dette forslag. Talsmanden oplyste at der er nævnt muligheden for at opsætte en tremmedør som arresthuset er i besiddelse af, eller at placere et køkken i kælderen.

Ledelsen bekræftede at det også er ledelsens ønske at der etableres køkkenfaciliteter. Ledelsen kunne forestille sig at etablere sådanne faciliteter i opgangen fra 1. til 2. sal som forholdsvis enkelt vil kunne sikres. I brevet af 24. juni 2003 har arresthuset præciseret at arresthuset er enig i at det er hensigtsmæssigt hvis der kunne indrettes et tekøkken, når de bygningsmæssige forhold hindrer at der kan indrettes køkken som kan godkendes til tilberedning af egentlige måltider.

Arresthuset har på mødet den 27. juni 2003 med talsmanden og suppleanten orienteret dem om at det alene er et tekøkken der anses for gennemførligt. Ud over at henvise til de bygningsmæssige forhold har arresthuset henvist til at ”Levnedsmiddelkontrollens regler ikke giver mulighed for madlavning i grupper.”

Jeg har noteret mig det oplyste og anmoder arresthuset om at oplyse hvad der videre sker vedrørende ønsket om etablering af et tekøkken.

For så vidt angår det i kursiv oplyste kan jeg til orientering for arresthuset oplyse at jeg tidligere over for direktoratet har rejst spørgsmålet om muligheden for de indsatte for at

lave mad sammen når de nødvendige køkkenfaciliteter er til stede. Sagen gav anledning til at direktoratet den 29. maj 2001 udsendte en orienteringsskrivelse til arresthusene herom. Direktoratet vedlagde kopi af Fødevaredirektoratets brev af 8. marts 2001. Heri tilkendegav Fødevaredirektoratet at der efter direktoratets opfattelse ikke skal ske godkendelse af køkkenet hvis de indsatte i arresthusene laver mad i fællesskab til maksimalt 12 personer, og det ikke giver anledning til hygiejniske problemer. Fødevaredirektoratet understregede samtidig at det er de enkelte arresthuses ansvar at indretningen og inventaret i køkkenet er af en sådan beskaffenhed at madlavningen kan foregå på en hygiejnisk forsvarlig måde, og at det skal sikres at rengøring og orden i køkkenet bliver holdt på et hygiejnisk forsvarligt niveau.

7. Samtaler med indsatte

Jeg havde (udover samtaler med talsmanden og suppleanten) samtaler med to indsatte. Den ene indsatte har, som nævnt under pkt. 1, fået særskilt svar fra mig på sin klage. Den anden indsatte fremførte ikke nogen klage og ønskede ikke et skriftligt svar.

8. Gennemgang af rapporter

Ved starten af inspektionen bad jeg om udlån af de disciplinærsager som arresthuset havde behandlet i perioden 25. april 2002 til 25. april 2003 (tidspunktet for varslingen af inspektionen), dog maks. 10 sager (de seneste). Min anmodning omfattede foruden forhørsnotatet/forlægget den underliggende rapport og eventuelle yderligere dokumenter der måtte være indgået i sagen.

Hvis arresthuset herudover havde behandlet sager om overførsel til andet arresthus eller udelukkelse fra fællesskab på grundlag af reglerne i henholdsvis bekendtgørelse nr. 572 og bekendtgørelse nr. 574, begge af 5. juli 2002, bad jeg tillige om udlån af disse sager.

Jeg modtog herefter fire bødeforlæg som er udfærdiget den 5. marts, 9. maj (2 stk.) og 10. juni 2003, en forhørsprotokoludskrift vedrørende et forhør den 29. maj 2002, en sag om udelukkelse fra fællesskab fra den 26. juni 2002, og fire rapporter vedrørende forskellige forhold. Da disse rapporter ikke førte til behandling af en sag om ikendelse af disciplinærstraf eller andre foranstaltninger eller til overførsel eller udelukkelse fra fællesskab efter de nævnte bekendtgørelser, indgår de ikke i min gennemgang, men to af rapporterne er omtalt nedenfor under pkt. 8.11. Da sagen om udelukkelse fra fællesskab er fra før ikrafttrædelsen af reglerne i bekendtgørelse nr. 574 af 5. juli 2002 (som nu er erstattet af bekendtgørelse nr. 673 af 9. juli 2003), indgår den heller ikke i min gennemgang nedenfor. Derimod har jeg valgt at lade alle fire bødeforlægssager indgå selv om tre af dem ligger efter det tidsrum som min anmodning omfattede.

Ved min gennemgang af det modtagne materiale er jeg ikke gået ind i en nærmere vurdering af baggrunden for de beslutninger der er truffet. Jeg har navnlig haft opmærksomheden henledt på om proceduren i forhold til de dagældende regler er blevet fulgt. Jeg har også været opmærksom på spørgsmålet om overholdelse af reglerne om notatpligt.

8.1. Lidt om sagerne og retsgrundlaget

Bødeforlæggene i sagerne er som nævnt udfærdiget den 5. marts, 9. maj (2 stk.) og 10. juni 2003. Forhøret er, som ligeledes allerede nævnt, afholdt den 29. maj 2002.

Den indsatte i forhørs sagen og de indsatte i tre af bødeforlægssagerne var varetægtsarrestanter, den sidste afsoner.

Forhørssagen og tre af bødeforlægssagerne vedrører fund af mobiltelefoner mv. og den sidste bødeforlægssag fund af hash mv.

I forhørssagen skete der inddragelse/konfiskation af mobiltelefonen, og der blev tillige truffet afgørelse om at den indsatte skulle overføres til andet arresthus. Bøderne i bødeforlægssagerne var på mellem 50 og 125 kr. En af rapporterne (fra den 9. maj 2003) er ikke vedlagt den underliggende rapport, men af de underliggende rapporter i de andre sager fremgår det at der skete inddragelse/konfiskation af genstande.

I det følgende omtales forhørssagen blot som forhørssagen, mens datoen for forlægget er angivet i de tilfælde hvor der sker specifik omtale af de enkelte sager. Da der er to forlæg den 9. maj 2003 henvises ved omtale af disse sager tillige til journalnummeret.

Reglerne om disciplinærstraf over for afsonere findes i straffuldbyrdeslovens kapitel 11 (§§ 67ff.). Efter lovens § 70, stk. 3, og § 72 fastsætter justitsministeren nærmere regler om henholdsvis udståelse af strafcelle og behandlingen af disciplinærsager. Sådanne bestemmelser er fastsat i bekendtgørelse nr. 385 af 17. maj 2001 om udståelse af strafcelle, anvendelse af forhørscele og behandlingen af disciplinærsager i fængsler og arresthuse (disciplinærstrafbekendtgørelsen). Direktoratet for Kriminalforsorgen har i tilknytning hertil udstedt en vejledning nr. 70 af 5. juli 2002 om behandling af sager om disciplinærstraf, konfiskation og modregning af erstatningsbeløb (disciplinærvejledningen), der afløste den tidligere vejledning (nr. 91 af 16. maj 2001).

For så vidt angår varetægtsarrestanter findes hjemlen til ikendelse af disciplinærstraf i retsplejelovens § 775, stk. 1, men ellers finder reglerne for afsonere i straffuldbyrdsloven og disciplinærstrafbekendtgørelsen tilsvarende anvendelse, dog således at varetægtsarrestanter højst kan ikendes strafcelle i to uger, jf. disciplinærbekendtgørelsens § 1, stk. 2. Da forhørssagen er fra den 29. maj 2002, gjaldt den tidligere vejledning ved behandlingen af denne sag, hvorfor henvisning til disciplinærstrafvejledningen i denne rapport vil angå den tidligere gældende vejledning. Der er dog kun sket en enkelt ændring i vejledningen (pkt. 11).

De gældende regler om disciplinærstraf er i alt væsentligt en videreførelse af de regler der gjaldt før straffuldbyrdslovens ikrafttræden.

8.2. Forhørscelleanbringelse

Efter lovens § 71 kan en indsat anbringes i forhørscelle hvis der er begrundet mistanke om at denne har overtrådt bestemmelser der må antages at medføre strafcelle som disciplinærstraf, og hvis forhørscelleanbringelse er nødvendig af hensyn til gennemførelsen af undersøgelser i disciplinærsagen.

Der har ikke været anvendt forhørscelle i forhørssagen.

8.3. Sagsbehandlingstiden

Disciplinærsager skal behandles så hurtigt som muligt, jf. disciplinærstrafbekendtgørelsens § 5. I disciplinærstrafvejledningens pkt. 3 er herom anført følgende:

” ...

I nogle tilfælde vil det være påkrævet at indhente yderligere indberetninger eller foretage afhøringer af personale eller medindsatte. Endvidere kan det i visse tilfælde være nødvendigt at foretage genafhøring af såvel den indsatte som af vidner. Blandt andet af disse grunde kan der ikke fastsættes en fast øvre grænse for, hvor lang tid der må gå inden disciplinærsagen er færdigbehandlet. Institutionen bør dog i alle tilfælde sikre, at indberetninger gennemlæses ved modtagelsen, med henblik på en vurdering af, hvordan sagens videre behandling skal tilrettelægges, således at yderligere bevisoptagelse kan ske hurtigst muligt. Det er endvidere væsentligt, at et eventuelt forhør afholdes hurtigst muligt, således at de involverede endnu har det passerende i frisk erindring”

Jeg har tidligere taget til efterretning at der af nævnte grunde ikke kan fastsættes en grænse for hvor lang tid der må gå med behandlingen af en disciplinærsag. Jeg har i den forbindelse bemærket at der ved vurderingen af spørgsmålet om tidsaspektet i behandlingen af en sådan sag efter min opfattelse i øvrigt må lægges vægt på om den indsatte i forbindelse med det disciplinære forhold er hensat i forhørselle eller er midlertidigt udelukket fra fællesskab.

Forhøret blev afholdt dagen efter indberetningen af forseelsen. I en af bødeforlægssagerne mangler den underliggende rapport, og det fremgår ikke af selve forlægget hvornår forseelsen fandt sted (j.nr. 2002/514/00049). Det er derfor ikke muligt at se hvor lang tid der gik til behandlingen af denne sag. To af de andre bødeforlæg blev udstedt dagen efter indberetningen, og det sidste samme dag som indberetningen fandt sted.

Tidsforløbet i sagerne giver mig ikke anledning til bemærkninger.

8.4. Sagsbehandlingsregler

§§ 6, 7 og 8 i disciplinærstrafbekendtgørelsen har følgende indhold:

”§ 6. I disciplinærsager, hvor der alene er tale om at anvende advarsel eller bøde, kan sagen behandles, uden at den indsatte er til stede, hvis overtrædelsen umiddelbart har kunnet konstateres, eller hvis sagens omstændigheder i øvrigt må anses for fuldt klarlagt. Det er endvidere en forudsætning for at behandle sagen, uden at den indsatte er til stede, at den pågældende ikke ønsker at udtale sig i sagen.

Stk. 2. Den indsatte skal skriftligt underrettes om,

- 1) hvilken afgørelse institutionen agter at træffe, og
- 2) at de pågældende har adgang til at udtale sig i sagen.

§ 7. I andre disciplinærsager skal den indsatte gøres bekendt med, hvad der er indberettet, og i hovedtræk orienteres om, hvad der måtte være fremkommet under eventuelle afhøringer. Den indsatte skal have adgang til at udtale sig i sagen.

Stk. 2. Afgørelsen skal træffes, mens den indsatte er til stede.

Stk. 3. Alle afhøringer skal overværes af en af institutionens ansatte.

Stk. 4. Ved forhørets begyndelse skal den indsatte orienteres om sine rettigheder i forbindelse med sagens behandling, herunder

- 1) retten til på ethvert tidspunkt af sagens behandling at lade sig bistå af andre, jf. forvaltningslovens §8,
- 2) retten til aktindsigt i de dokumenter, der ligger til grund for forhøret, jf. forvaltningslovens kapitel 4,
- 3) retten til at udtale sig, før der træffes afgørelse, og at dette ikke medfører nogen pligt for den indsatte til at udtale sig,
- 4) retten til ikke at godkende gengivelsen af sin forklaring, jf. § 8, stk. 5, 5. pkt., og
- 5) retten til efter anmodning at få udleveret en kopi af det i medfør af § 8 udarbejdede notat, jf. § 9.

Stk. 5. Hvis den indsatte ikke ønsker at være til stede, kan disciplinærsagen gennemføres uden den pågældendes tilstedeværelse. § 6, stk. 2, finder tilsvarende anvendelse.

§ 8. Der skal gøres notat om disciplinærsagens behandling i en særlig protokol.

Stk. 2. Notatet skal indeholde

- 1) en gengivelse af, hvad der er indberettet,
- 2) oplysning om, hvilke bestemmelser der er overtrådt,
- 3) oplysning om afgørelsen,
- 4) oplysning om dato og klokkeslæt for, hvornår afgørelsen er meddelt den indsatte,
- 5) oplysning om, at den indsatte er orienteret om muligheden for at klage til justitsministeren, og

6) oplysning om, hvornår fristen for at indgive klage udløber, jf. straffuldbyrdelseslovens § 111, stk. 2.

Stk. 3. Hvis der er tale om en afgørelse, der er omfattet af straffuldbyrdelseslovens § 112, skal notatet desuden indeholde oplysning om, at den indsatte er orienteret om muligheden for at kræve den endelige administrative afgørelse indbragt for retten til prøvelse.

Stk. 4. Ved behandling af disciplinærsager efter § 6 skal det udover det i stk. 2 nævnte fremgå af notatet, at den indsatte skriftligt er underrettet om, hvilken afgørelse institutionen agter at træffe, og at den pågældende har adgang til at udtale sig, jf. § 6, stk. 2.

Stk. 5. Ved behandling af disciplinærsager efter § 7 skal notatet udover det i stk. 2 nævnte indeholde en gengivelse af de afgivne forklaringer, som skal protokolleres, mens den, der afgiver forklaring, er til stede. Notatet skal endvidere indeholde nærmere oplysning om, på hvilket grundlag afgørelsen er truffet. Videre skal notatet indeholde oplysninger om eventuelle begrænsninger i retten til på ethvert tidspunkt af sagens behandling at lade sig bistå af andre og i retten til aktindsigt, jf. § 7, stk. 4, nr. 1 og 2. Endelig skal notatet indeholde en begrundelse, der opfylder kravene i forvaltningslovens § 24. Notatet skal søges affattet sådan, at det kan godkendes af den pågældende. Det skal fremgå af notatet, om den indsatte har godkendt det. Hvis den indsatte ikke har ønsket at være til stede under forhøret, skal dette endvidere fremgå af notatet.”

Arresthuset har anvendt de elektroniske dokumenter i Klientsystemet.

Heri er faneblade mv. til sikring af at der foretages notat i overensstemmelse med § 8.

8.5. Partshøring mv.

Det er ikke i partshøringsbestemmelsen i bekendtgørelsens § 6 ligesom i § 7 angivet at den indsatte skal orienteres om hvad der er indberettet.

Det følger imidlertid forudsætningsvis af bestemmelsen i bekendtgørelsens § 6 og direkte af forvaltningslovens § 19 at partshøring også i disse sager skal ske ved at den indsatte gøres bekendt med indberetningen således at den indsatte på dette grundlag kan tage stilling til om han/hun vil benytte sig af adgangen til at udtale sig i sagen.

Det faktiske grundlag for afgørelserne er gengivet i alle forlæggene, og kopi af forlæggene er udleveret til de indsatte. De indsatte er således gjort bekendt med det faktiske grundlag. Det fremgår endvidere af forlægget at den indsatte har haft lejlighed til at udtale sig.

I forhørssagen er det indberettede ligeledes gengivet i forhørsnotatet, og den indsatte har haft lejlighed til at udtale sig inden der blev truffet afgørelse.

Der er således i alle sagerne sket fornøden partshøring efter henholdsvis § 6, stk. 2, og § 7, stk. 1, i bekendtgørelsen og forvaltningslovens § 19.

Gennemførelse af en disciplinærsag uden den indsattes tilstedeværelse forudsætter at den indsatte ikke ønsker at udtale sig i sagen, jf. bekendtgørelsens § 6, stk. 1., 2. pkt. Hvis indsatte ønsker at udtale sig, skal disciplinærsagen derfor gennemføres efter reglerne i bekendtgørelsens § 7. Den indsatte skal skriftligt underrettes om adgangen til at udtale sig, jf. bekendtgørelsens § 6, stk. 2, nr. 2.

I forbindelse med min inspektion af Arresthuset i Nakskov har jeg givet udtryk for den opfattelse at der bør gøres notat om hvorvidt den indsatte har ønsket at udtale sig, og om hvordan der i givet fald er forholdt.

I alle forlægssagerne har den indsatte ved sin underskrift accepteret afgørelsen.

Det fremgår ikke udtrykkeligt at afgørelsen i forhørssagen blev truffet under den indsatte fysiske tilstedeværelse, jf. bekendtgørelsens § 7, stk. 2, men det lægger jeg til grund.

8.6. Forhørsvidner

Alle afhøringer skal overværes af en af institutionens ansatte, jf. disciplinærstrafbekendtgørelsens § 7, stk. 3, og det skal af forhørsprotokollen fremgå hvem der har fungeret som vidne, jf. disciplinærstrafvejledningens pkt. 10, 6. afsnit.

Den der har indberettet det disciplinære forhold, og andre der har været involveret i forholdet, må ifølge vejledningens pkt. 8 ikke fungere som vidne i sagen. Er der ikke andre personalemedlemmer til stede, bør forhøret udsættes, medmindre den indsatte ønsker forhøret gennemført, eller særlige omstændigheder taler imod en udsættelse af forhøret.

Af forhørsnotatet fremgår det at forhøret blev overværet af et vidne. Vidnet var en anden person end de personer der er nævnt i indberetningen i sagen.

Forhøret blev afholdt af en overvagtimester og som vidne fungerede arrestforvareren (den daværende).

I sagen vedrørende min opfølgingsinspektion af Arresthuset i Næstved hvor arrestinspektøren ofte fungerede som vidne i forhørssager, skrev jeg bl.a. følgende i min endelige rapport (af 27. december 2002):

”Arrestinspektøren er arresthusets øverste ansvarlige. I det omfang arrestinspektøren ikke selv fungerer som forhørsleder, afholdes forhør på arrestinspektørens vegne og i henhold til delegation.

Efter vejledningens punkt 8 skal vidnet i tilfælde af efterfølgende uoverensstemmelse om afviklingen af forhøret kunne medvirke til en afklaring af uoverensstemmelsen.

Denne funktion varetages bedst af et vidne som er uden interesse i disciplinærsagens udfald, og som ikke personligt, ansættelsesmæssigt eller på anden måde er knyttet til de personer som i øvrigt medvirker ved forhøret. Dette generelle (og ideelle) synspunkt er dog ikke muligt at gennemføre i forbindelse med afholdelse af disciplinærforhør i et arresthus. Efter min opfattelse kan der imidlertid med henvisning til det nævnte udgangspunkt rejses spørgsmål om hvorvidt arrestinspektøren kan medvirke som vidne ved et forhør.

Under henvisning til oplysningerne om den måde som disciplinærsager behandles på i Arresthuset i Næstved – hvorefter arrestinspektøren træffer den reelle afgørelse i sagen efter indstilling fra arrestforvareren (se ovenfor under pkt. 5.2.) – er det min umiddelbare opfattelse at arrestinspektøren i Arresthuset i Næstved ikke kan fungere som vidne.

Inden jeg foretager videre, beder jeg arresthuset og direktoratet om udtalelser om arrestinspektørens medvirken som vidne generelt og konkret.”

Direktoratet har i en udtalelse af 28. marts 2003 i den anledning anført følgende:

” ...

Det er direktoratets opfattelse, at således som arrestinspektørens deltagelse i sagen er beskrevet, bør denne ikke også fungere som vidne. Såfremt der er personsammenfald mellem vidnet og den, der træffer afgørelse i sagen, vil den indsatte kunne gøre gældende, at der foreligger omstændigheder, som er egnet til at vække tvivl om vedkommende vidnes upartiskhed. Blandt andet for at udelukke muligheden for at arresthuset kan blive mødt af et sådant anbringende, bør arrestinspektøren ikke fungere som vidne i disciplinærsagerne.

Direktoratet har meddelt arresthuset dette.”

Inden jeg foretager mig mere vedrørende spørgsmålet om anvendelse af arrestforvareren som vidne, beder jeg direktoratet om en udtalelse herom.

8.7. Vejledning om rettigheder

Efter disciplinærstrafbekendtgørelsens § 7, stk. 4, skal den indsatte ved forhørets begyndelse orienteres om sine rettigheder i forbindelse med forhøret, herunder fem nærmere angivne rettigheder.

Bestemmelsen i disciplinærstrafbekendtgørelsens § 7, stk. 4, om vejledning om rettigheder ved forhørets begyndelse er med enkelte tilføjelser gengivet i disciplinærvejledningens pkt. 4. I forlængelse heraf har direktoratet anført følgende:

”Det er ikke tilstrækkeligt, at det generelt anføres, at den indsatte er orienteret om sine rettigheder. Rettighederne skal nævnes særskilt, og det skal fremgå tydeligt, at den indsatte er vejledt om hver enkelt af dem, f.eks. ved afkrydsning i en fortrykt blanket.”

Det er i øvrigt under punkt 9 i vejledningen anført at notatet i forhørs-sagen (jf. disciplinærstrafbekendtgørelsens § 8, stk. 1) skal indeholde oplysning om hvad der er vejledt om. Arresthuset har som nævnt anvendt Klientsystemet hvor disse rettigheder er fortrykt i forhørsdelen og således er angivet i forhørsnotatet. Fra min inspektion af Arresthuset i Slagelse er jeg bekendt med at systemet er opbygget således at forhøret ikke kan afsluttes hvis forhørslederen ikke har markeret at der er sket vejledning.

8.8. Notatpligt

Der skal efter bekendtgørelsens § 8, stk. 1, gøres notat om disciplinærsagens gennemførelse. I § 8, stk. 2 og 3, er det angivet hvad notatet skal indeholde. I § 8, stk. 4 og 5, er særregler for henholdsvis de sager der behandles efter § 6, og de sager der behandles efter § 7.

Jeg kan til orientering oplyse at jeg i sagen vedrørende min inspektion af Arresthuset i Helsingør har anført at jeg går ud fra at de formkrav mv. der følger af disciplinærbekendtgørelsen og disciplinærvejledningen, fortsat er gældende – også ved anvendelsen af Klientsystemets forhørsdel. Jeg har bedt direktoratet oplyse hvorvidt denne forståelse er korrekt. Direktoratet har i en udtalelse af 2. september 2003 bekræftet at disse formkrav gælder uanset om Klientsystemets forhørsdel anvendes eller ej.

Der er i alle sagerne udfærdiget særskilte notater i form af forlæg og forhørsnotater. Arresthuset har som tidligere nævnt anvendt Klientsystemet.

8.8.1. Protokollen

Efter § 8, stk. 1, skal notatet ske i en ”særlig protokol”.

Nærmere regler om denne protokol findes i disciplinærstrafvejledningens pkt. 10, hvoraf det fremgår at kravet om en særlig protokol kan opfyldes ved anvendelse af ringbind under forudsætning af at der sker fortløbende sidenummerering, ”således at de enkelte ark papir nummereres med en talrække, der fortsættes, når der indsættes nye rapporter i ringbindet.

Hvis en anden nummereringsmetode anvendes, skal den sikre, at det kan konstateres, at der ikke er tilføjet eller fjernet sider i protokollen.”

Hvis en side ikke udfyldes helt, skal det ifølge vejledningen markeres med en lodret streg fra sidste sætning og siden ud med henblik på at sikre at det kan konstateres at der ikke efterfølgende er tilføjet noget til et færdigt notat.

I forbindelse med min inspektion af Arresthuset i Herning udtalte direktoratet følgende:

” ...

Det er direktoratets opfattelse, at kravet om fortløbende paginering ikke kan opfyldes ved nummerering af det enkelte forhørsudskrift. Baggrunden for kravet om fortløbende paginering er, at det bør sikres, at det kan konstateres, at der ikke er bortkommet/fjernet sider fra den anvendte protokol, og dette sikres ikke ved den foretagne nummerering, som ikke angiver, hvor mange sider den enkelte forhørsudskrift består af.

Direktoratet har over for arresthuset tilkendegivet, at den foretagne nummerering for fremtiden bør suppleres med fortløbende paginering af de enkelte sider.

...”

Såvel forlæggene som forhørsnotatet er udfærdiget på særskilte sider. Sagerne er behandlet elektronisk og forlæg og forhørsnotat er herefter udprintet fra Klientsystemet. Jeg har modtaget kopi af forlæggene og forhørsnotatet. Det fremgår af kopierne at der er anvendt hullemaskine, og jeg går derfor ud fra at de er indsat i ringbind.

Forhørsnotatet og en af bødeforlægssagerne slutter på side 2.

Det fremgår af notaterne at der er tale om side 2 af 2.

Jeg beder arresthuset om en udtalelse vedrørende overholdelse af kravet om at der skal anvendes fortløbende paginering af de udskrifter der indsættes i (forhørs)protokollen.

Hvis en side ikke udfyldes helt, skal det ifølge vejledningen markeres med en lodret streg fra sidste sætning og siden ud med henblik på at sikre at det kan konstateres at der ikke efterfølgende er føjet noget til et færdigt notat.

I ingen af de to tilfælde hvor notatet fylder mere end en side (forhørsnotatet og j.nr. 2002/514/00049), er der en lodret streg. Som oplyst af direktoratet gælder kravene i vejledningens pkt. 10 også § 6-sagerne, og der skal derfor også være en lodret streg i disse sager (uanset at den indsatte har fået udleveret en kopi af forlægget).

Det er derfor beklageligt at der ikke er en sådan markering i disse sager. Jeg går ud fra at arresthuset fremover er opmærksom på kravet om en lodret streg når en side i notatet ikke udfyldes helt.

Efter vejledningens pkt. 10 skal dato for indberetningen tydeligt fremgå af protokollen.

Desuden skal oplysninger om øvrige dokumenter der fremlægges til protokollen, fremgå.

I forhørssagen er angivelse af datoen for indberetningen i forhørsnotatet, men dette er ikke angivet i nogen af bødeforlægs-sagerne.

Jeg går ud fra at arresthuset fremover er opmærksom på at påføre dato for indberetningen.

Der er ikke angivet andre dokumenter, og jeg går derfor ud fra at der ikke har været fremlagt andre dokumenter til protokollen.

Det fremgår endvidere af vejledningens pkt. 10, og nu også direkte af disciplinærstrafbekendtgørelsens § 8, stk. 5, 6. pkt., at det i forhørssager skal fremgå af protokollen om den indsatte har godkendt gengivelsen af sin forklaring. Hvis den indsatte ikke kan eller vil godkende gengivelsen af sin forklaring og angiver en grund hertil, skal denne ifølge vejledningen også fremgå af protokollen.

Af forhørsnotatet fremgår det at den indsatte efter at være blevet oplyst om at han på grundlag af den afgivne forklaring ville blive overført til andet arresthus, trak sin forklaring tilbage, og at forhøret derefter blev afsluttet og sagen overgivet til politiet. Den indsatte godkendte således ikke sin forklaring, og det fremgår hvorfor han ikke gjorde det.

Derudover skal det med angivelse af navn og titel fremgå hvem der har udarbejdet indberetningen, og i forhørssager hvem der har været vidne til forhøret. Protokollen skal underskrives af forhørslederen.

I intet tilfælde er det angivet hvem der indberettede forholdet.

Det er beklageligt.

I forhørssagen er navn og titel på vidnet angivet. Forhørsnotatet er underskrevet af forhørslederen.

Efter vejledningens pkt. 10, 7. afsnit, skal vidnets godkendelse af protokollens indhold endvidere fremgå af protokollen, f.eks. ved at den pågældende underskriver protokollen. Vidnet har underskrevet forhørsnotatet.

8.8.2.Indholdet af notatet

Efter disciplinærstrafbekendtgørelsens § 8, stk. 2, skal notatet (som det fremgår af citatet af bestemmelsen under pkt. 8.4.) indeholde en gengivelse af hvad der er indberettet (nr. 1), oplysning om hvilke bestemmelser der er overtrådt (nr. 2), oplysning om afgørelsen (nr. 3), oplysning om dato og klokkeslæt for hvornår afgørelsen er meddelt den indsatte (nr. 4), oplysning om at den indsatte er orienteret om muligheden for at klage til justitsministeren (nr. 5), og oplysning om hvornår fristen for at indgive klage udløber (nr. 6).

Der er i alle tilfælde en gengivelse af det indberettede (jf. disciplinærstrafbekendtgørelsens § 8, stk. 2, nr. 1).

I alle bødeforlægssagerne er der oplysning om hvilke bestemmelser der blev anset for overtrådt (nr. 2). I forhørssagen er der alene en henvisning til straffuldbyrdslovens § 67, nr. 4 (om overtrædelse af straffelovgivningen) og nr. 6 (overtrædelse af regler fastsat af institutionens leder).

De nævnte bestemmelser indeholder alene retsgrundlaget for ikendelsen af disciplinærstraf. Disse bestemmelser indeholder med andre ord ikke bestemmelser der kan overtrædes. Det er derfor ikke tilstrækkeligt at henvise til disse bestemmelser. Det må angives hvilke regler i straffelovgivningen og hvilke interne regler der anses for overtrådt i det konkrete tilfælde, jf. også disciplinærstrafvejledningens pkt. 9, pind 4.

Jeg går ud fra at arresthuset fremover er opmærksom på at angive de(n) overtrådte bestemmelse(r).

Der er i alle sager oplysning om afgørelsen (nr. 3).

I forhørssagerne er datoen og klokkeslættet for hvornår afgørelsen er meddelt den indsatte, angivet i form af oplysning om tidspunktet for forhørets afslutning (nr. 4).

I forlægssagerne er datoen for forkyndelsen af forlægget og for indsattes accept af afgørelsen anført. Klokkeslættet er ikke angivet i noget tilfælde.

Bødeforlæg er afgørelser i forvaltningslovens forstand med hensyn til sagsbehandlingen efter at bødeforlægget vedtages af den det er udstedt til.

Den 22. maj 2003 har direktoratet efter min anmodning herom sendt mig kopi af de notater som direktoratet har udfærdiget i anledning af direktoratets interne inspektioner af arresthusene i Assens og Århus i efteråret 2002. Direktoratet har i den forbindelse tilkendegivet at det ikke er påkrævet at bødeforlæg påføres klokkeslæt, men datoen for indsattes underskrift skal fremgå.

Det er ikke i forhørsnotatet angivet at den indsatte er orienteret om klageadgangen til Direktoratet for Kriminalforsorgen (nr. 5). Da Klientsystemet indeholder en fortrykt angivelse heraf, synes der at være tale om at dette er slettet fra notatet. Jeg går derfor ud fra at der ikke er givet klagevejledning.

Jeg anmoder arresthuset om en udtalelse vedrørende spørgsmålet om klagevejledning i sagen.

Da (bøde)forlæg ikke er afgørelser i forvaltningslovens forstand før de vedtages af den de retter sig til, skal der ikke

gives klagevejledning i forbindelse med udstedelse af et sådant forlæg (hvilket heller ikke er sket).

Hvis der er tale om en afgørelse der er omfattet af straffuldbyrdelseslovens § 112, skal forhørsnotatet efter disciplinærstrafbekendtgørelsens § 8, stk. 3, tillige indeholde oplysning om at den indsatte er orienteret om muligheden for at kræve den endelige administrative afgørelse indbragt for retten til prøvelse. Der er ikke et sådant notat i nogen af sagerne.

Efter straffuldbyrdelseslovens § 112 kan der ske domstolsprøvelse af endelige administrative afgørelser i nærmere angivne tilfælde, herunder ved afgørelser efter § 73 om konfiskation af genstande eller penge ”hvis værdi overstiger det almindelige vederlag, der udbetales indsatte for en uges beskæftigelse” (nr. 4). I en bekendtgørelse er fastsat satser for vederlag der reguleres en gang årligt, til de indsatte. På tidspunktet for behandlingen af de konkrete sager som er omfattet af min undersøgelse, gjaldt henholdsvis bekendtgørelse nr. 1009 af 10. december 2001 (for forhørssagen) og bekendtgørelse nr. 927 af 19. november 2002 (for bødeforlægssagerne).

Der er oplysning om ”konfiskation” i to tilfælde (forhørssagen og bødeforlægssagen fra den 10. juni 2003 hvor dette dog ikke er angivet i forlægget, men i den underliggende rapport). Forhørssagen vedrører en varetægtsarrestant, og der er da heller ikke henvist til straffuldbyrdelseslovens § 73 som vedrører afsonere, men til konfiskationsbekendtgørelsens § 3, stk. 3, som omfatter såvel afsonere som varetægtsarrestanter. (§ 3

vedrører situationer hvor der ikke sker konfiskation, og § 3, stk. 3, angiver at der skal ske aflevering til politiet af genstande der tages i bevaring, hvis der indgives anmeldelse om strafbart forhold). Da der ikke er tale om konfiskation efter straffuldbyrdelseslovens § 73, er denne sag ikke omfattet af § 112 i samme lov.

I bødeforlægssagen er oplysningen om konfiskation som nævnt ikke angivet i forlægget, men i den underliggende rapport. Her er tale om en afsoner. Konfiskationen omfattede en hashklump på 2,1 gram, en rygebon og et pibehoved og er dermed heller ikke omfattet af straffuldbyrdelseslovens § 112, nr. 4.

Til orientering for arresthuset kan jeg oplyse at direktoratet i sagen vedrørende min inspektion af Arresthuset i Sønderborg har oplyst at der i hvert enkelt tilfælde konkret skal foretages en vurdering af hvorvidt en konfiskeret genstand har en værdi der medfører at en endelig administrativ afgørelse kan prøves ved domstolene, og at der i bekræftende fald skal vejledes om adgangen hertil. Direktoratet har samtidig udtalt at der i alle tilfælde skal gøres notat om den værdi der lægges til grund.

Ved behandlingen af disciplinærsager efter disciplinærstrafbekendtgørelsens § 6 skal det, ud over det i stk. 2 nævnte, fremgå af notatet at den indsatte skriftligt er underrettet om hvilken afgørelse institutionen agter at træffe, og at den pågældende har adgang til at udtale sig, jf. § 8, stk. 4.

Det fremgår af bødeforlæggene at der ved forkyndelsen af forlægget for den indsatte er udleveret en kopi til denne. Det fremgår som tidligere nævnt også af forlæggene hvilken afgørelse fængslet agtede at træffe, og at den indsatte havde adgang til at udtale sig.

Ved behandlingen af disciplinærsager efter disciplinærstrafbekendtgørelsens § 7 skal der, ud over det i stk. 2 nævnte, gøres notat om nogle yderligere forhold, jf. § 8, stk. 5.

For det første skal der være en gengivelse af de afgivne forklaringer, og disse skal protokolleres mens den der afgiver forklaringen, er til stede, jf. § 8, stk. 5, 1. pkt.

Der er en sådan gengivelse af den indsattes forklaring i forhørsagen. Jeg går ud fra at den indsattes forklaring er protokollert mens den indsatte var til stede.

For det andet skal det noteres på hvilket grundlag afgørelsen er truffet, jf. bestemmelsens 2. pkt. Det fremgår ikke om der hermed sigtes til såvel det faktiske grundlag, herunder det bevismæssige grundlag, som det retlige grundlag. Direktoratet har i en udtalelse af 16. september 2002 i sagen vedrørende min inspektion af Arresthuset i Slagelse oplyst at bestemmelsen er indsat for at præcisere vigtigheden af at bevisbedømmelsen beskrives nærmere i forhørsnotatet.

Det er umiddelbart efter indsattes forklaring anført at forhøret afsluttes, og at sagen overgives til politiet. Der er ikke anført

noget under det fortrykte afsnit om bevisbedømmelse. Under afgørelsen er det anført at der foretages konfiskation, og at den indsatte med henvisning til dennes forklaring skal overføres til andet arresthus. Den indsatte erkendte uretmæssigt besiddelse af en mobiltelefon, men oplyste at det ikke var hans. Han oplyste endvidere at telefonen var købt af en ansat som han oplyste navnet på. Den indsatte svarede bekræftende på spørgsmål fra forhørslederen om denne ansatte havde solgt ham telefonen, men trak dog denne forklaring tilbage da forhørslederen tilkendegav at han på denne baggrund straks ville blive overført til andet arresthus.

Der blev således på grundlag af indsatte forklaring som han trak tilbage, udover overgivelse til politiet af sagen, truffet afgørelse om at overføre den indsatte til andet arresthus, men der er ikke angivet nogen bevisbedømmelse i sagen.

Jeg henviser til pkt. 8.9.

For det tredje skal notatet indeholde oplysninger om eventuelle begrænsninger i retten til bisidder og aktindsigt.

Der er ikke oplysning herom i nogen af sagerne – hvilket jeg går ud fra skyldes at der ikke har været sådanne begrænsninger.

Endelig skal notatet indeholde en begrundelse, jf. bestemmelsens 4. pkt. Der henvises til det anførte i pkt. 8.9.

8.9. Begrundelse

Ifølge bekendtgørelsens § 8, stk. 5, 4. pkt., og vejledningens pkt. 9 skal notatet indeholde ”en begrundelse, der opfylder kravene i forvaltningslovens § 24”, dvs. de krav der gælder for indholdet af begrundelser for skriftlige afgørelser. Det er i vejledningen anført at en begrundelse for at være fyldestgørende normalt må indeholde en stillingtagen til partens indsigelser hvis de er relevante for afgørelsen (herunder for en strafudmåling). Desuden er det anført at der herudover er en generel pligt til at notere andre faktiske oplysninger der har betydning for sagens afgørelse, jf. offentlighedslovens § 6. I vejledningen anføres herefter:

” ...

Formålet med disse regler er, at det altid skal være muligt efterfølgende dels at vurdere afgørelsens indholdsmæssige holdbarhed, dels at se, om de formelle regler er blevet overholdt. Det er derfor vigtigt, at notatet indeholder oplysninger om følgende:

- De faktiske omstændigheder, der er tillagt betydning for afgørelsen, herunder en gengivelse af det indberettede og de afgivne forklaringer. Der skal i notatet foretages en selvstændig gengivelse af de oplysninger, der findes i sagen. Det vil således ikke være korrekt at gengive oplysningerne om de faktiske omstændigheder i sagen alene ved en henvisning til en underliggende rapport.
- Hvad der er anset for bevist og ikke bevist. Bevisbedømmelsen bør angives i forbindelse med angivelsen af de bestemmelser, som den indsatte anses for at have overtrådt, jf. pind 4.
- Hvad der i forbindelse med denne bevisbedømmelse er lagt vægt på.
- Hvilke bestemmelser, der anses for overtrådt, med angivelse af loven, bekendtgørelsen og/eller den interne regel samt ved præcis angivelse af paragraf, stykke, nummer eller litra. I sager om indtagelse af euforiserende stoffer vil en henvisning til lov om euforiserende stoffer uden henvisning til bilaget til bekendtgørelse om euforiserende stoffer være tilstrækkeligt, idet det ikke i alle tilfælde er muligt at fastslå arten af indtagne stoffer.

- Præcis angivelse af hjemlen for den reaktion (straf), som disciplinærsagen resulterer i (lov, bekendtgørelse, intern regel, paragraf, stykke, nummer eller litra).
 - Baggrunden for en eventuel fravigelse af sædvanlig praksis med hensyn til strafudmåling.
- ...”

Det indberettede og den indsattes forklaring er – som nævnt under pkt. 8.8.2. – gengivet i forhørsnotatet. Der har ikke været afgivet forklaringer af andre end den pågældende indsatte.

Som også nævnt under pkt. 8.8.2. er der ikke i forhørsnotatet angivet nogen bevisbedømmelse, men der er på baggrund af den indsattes forklaring – som den indsatte trak tilbage – truffet afgørelse om at overføre den indsatte til andet arresthus. Tidligere i forhørsnotatet (umiddelbart efter indsattes forklaring) er det anført at forhøret afsluttes, og at sagen overgives til politiet.

Jeg anmoder arresthuset om at oplyse om det skal forstås sådan at arresthuset foretog en bevisbedømmelse og på dette grundlag traf afgørelse om at overføre den indsatte til andet arresthus.

Der er som tidligere nævnt henvist til den bestemmelse der blev anset for overtrådt. Jeg henviser til pkt. 8.8.2.

I forhørssagen er der som hjemmel for reaktionen henvist til straffuldbyrdeleslovens § 67, nr. 4 og 6. Den indsatte blev imidlertid ikke ikendt en disciplinærstraf, men der skete (alene) inddragelse af mobiltelefonen, og herudover blev der truffet afgørelse om overførsel til andet arresthus. For så vidt angår inddragelsen af mobiltelefonen er der

henvist til konfiskationsbekendtgørelsens § 3, stk. 3, men der er ikke henvist til retsgrundlaget for afgørelsen om at overføre den indsatte til andet arresthus.

Det er beklageligt.

Da der ikke skete ikendelse af disciplinærstraf, burde der i øvrigt ikke have været henvist til regler i straffuldbyrdelseslovens § 67.

I bødeforlægssagerne er retsgrundlaget for ikendelse af bøden angivet i forbindelse med angivelse af sigtelsen.

8.10. Oplysning til den indsatte om politianmeldelse

Efter vejledningens pkt. 11, sidste afsnit, skal den indsatte orienteres om en eventuel politianmeldelse. Der skal gøres notat om denne orientering enten i den indsattes personjournal eller i forhørsprotokollen.

I forhørssagen fremgår det som tidligere nævnt af forhørsnotatet at sagen blev overgivet til politiet. Det er ikke udtrykkeligt noteret at den indsatte er orienteret herom, men jeg går dog ud fra at den indsatte ved forhøret blev gjort bekendt med politianmeldelsen.

Jeg går ud fra at arresthuset fremover er opmærksom på pligten til (ikke kun at oplyse den indsatte om og gøre notat om politianmeldelsen, men også) at gøre notat om at den indsatte er orienteret om politianmeldelsen.

8.11. Konfiskation

Regler om konfiskation over for afsonere findes i straffuldbyrdelseslovens § 73, Justitsministeriets (Direktoratet for Kriminalforsorgens) bekendtgørelse nr. 386 af 17. maj 2001 om behandlingen af sager om konfiskation og Direktoratet for Kriminalforsorgens cirkulære nr. 92 af 16. maj 2001 om behandlingen af sager om konfiskation i kriminalforsorgens institutioner. Procedurereglerne i disciplinærstrafbekendtgørelsens §§ 5-9 finder også anvendelse ved konfiskation, jf. konfiskationsbekendtgørelsens § 1, stk. 1. Kapitel 12 i disciplinærstrafvejledningen omhandler bl.a. konfiskation.

For varetægtsarrestanter findes reglerne om konfiskation i retsplejelovens § 924, stk. 5, jf. bekendtgørelse nr. 850 af 27. oktober 1993 om udenretlig vedtagelse af konfiskation (der henviser til retsplejelovens § 931, stk. 5, hvor bestemmelsen om konfiskation tidligere fandtes). Kompetencen til at træffe bestemmelse om konfiskation over for varetægtsarrestanter ligger hos politiet/anklagemyndigheden, men varetægtsarrestanten kan til arresthuset aflevere en erklæring om udenretlig vedtagelse af konfiskation som så videresendes til anklagemyndigheden, jf. disciplinærstrafvejledningens pkt. 14. Hvis varetægtsarrestanten ikke vil afgive en sådan erklæring, skal den pågældende genstand afleveres til politiet til videre behandling i medfør af retsplejelovens almindelige regler om beslaglæggelse mv. (som findes i lovens kapitel 74).

Er der tale om genstande eller penge som ikke er omfattet af bekendtgørelsen om udenretlig vedtagelse af konfiskation, er der ikke hjemmel til at konfiskere genstanden eller pengene hos varetægtsarrestanten, uanset at der er tale om genstande eller penge som er ulovligt indført,

erhvervet, tilvirket eller søgt indsmuglet i institutionen, jf. vejledningens pkt. 14, 2. afsnit. I så fald må genstanden eller pengene i stedet opbevares af institutionen i overensstemmelse med genstandsbekendtgørelsen eller, hvis der indgives anmeldelse om strafbart forhold til politiet, afleveres til politiet.

Der er som nævnt under pkt. 8.2.2. oplysning om ”konfiskation” i to tilfælde (forhørssagen og bødeforlægssagen fra den 10. juni 2003 hvor dette dog ikke er angivet i forlægget, men i den underliggende rapport). Forhørssagen vedrører en varetægtsarrestant, og der er som grundlag for konfiskationen henvist til konfiskationsbekendtgørelsens § 3, stk. 3 (som omfatter såvel afsonere som varetægtsarrestanter, jf. bekendtgørelsens indledende henvisning til de regler som den er udstedt efter). Som nævnt under pkt. 8.2.2. vedrører § 3 situationer hvor der **ikke** sker konfiskation, og § 3, stk. 3, angiver at der skal ske aflevering til politiet af genstande der tages i bevaring, hvis der indgives anmeldelse om strafbart forhold. Der er i øvrigt ikke oplysning om at den indsatte afleverede en erklæring om udenretlig vedtagelse af konfiskation til videresendelse til politiet. Jeg går på denne baggrund ud fra at der reelt ikke er tale om konfiskation i denne sag.

Efter min opfattelse bør arresthuset ikke angive at der er sket konfiskation hvis det reelt ikke er tilfældet. Det kan anføres at genstanden(e) er inddraget eller taget i bevaring.

Bødeforlægssagen vedrører en afsoner hvor arresthuset har kompetence til at konfiskere. Oplysningen om konfiskation (af en hashklump mv.) er som nævnt under pkt. 8.2.2. ikke angivet i forlægget, men i den

underliggende rapport, og konfiskationen ses således foretaget af en fængselsfunktionær.

Jeg anmoder arresthuset om at oplyse om den pågældende fængselsfunktionær var bemyndiget til at træffe afgørelse om konfiskation.

Hvis der reelt ikke har været tale om konfiskation, men inddragelse under behandlingen af spørgsmålet om konfiskation, jf. konfiskationsbekendtgørelsens § 2, stk. 1, burde det ikke i den underliggende rapport være angivet at der var tale om konfiskation.

Jeg henleder i øvrigt arresthuset opmærksomhed på at procedurereglerne i disciplinærstrafbekendtgørelsens §§ 5-9, som nævnt ovenfor, også finder anvendelse ved konfiskation, jf. konfiskationsbekendtgørelsens § 1, stk. 1. Har der reelt været tale om at den pågældende fængselsfunktionær traf afgørelse om konfiskation, har disse regler ikke været fulgt.

Som nævnt under pkt. 8.2.2. er konfiskationen i bødeforlægssagen ikke omfattet af straf fuldbyrdelseslovens § 112, nr. 4, om konfiskation af genstande eller penge hvis værdi overstiger det almindelige vederlag der udbetales indsatte for en uges beskæftigelse, og afgørelse om konfiskation kan derfor træffes på grundlag af reglerne i § 6 i disciplinærstrafbekendtgørelsen, jf. vejledningens pkt. 12. (Sager om konfiskation af genstande eller penge hvis værdi overstiger det almindelige vederlag der udbetales indsatte for en uges beskæftigelse, skal som det fremgår heraf, altid skal behandles efter disciplinærstrafbekendtgørelsens § 7, medmindre den indsatte ikke ønsker at udtale sig eller være til stede når afgørelsen træffes).

To af de rapporter som jeg modtog udover forhørssagen og bødeforlægssagen, omhandler inddragelse af en mobiltelefon fra henholdsvis

en varetægtsarrestant og en afsoner. Det drejer sig om rapporter af 29. april 2003 og 23. maj 2002. Telefonen blev i det førstnævnte tilfælde sammen med et brev afleveret til politiet. På den anden rapport er med håndskrift så vidt ses skrevet ”konfs” hvilket jeg forstår sådan at der skete konfiskation.

*Jeg henviser (for så vidt angår sagen vedrørende afsoneren) til det ovenfor anførte hvor-
efter jeg har henledt arresthusets opmærksomhed på at procedurereglerne i disciplinær-
strafbekendtgørelsens §§ 5-9, også finder anvendelse ved konfiskation, jf.
konfiskationsbekendtgørelsens § 1, stk. 1.*

8.12. Kompetence

Efter straffuldbyrdelseslovens § 67, stk. 1, kan en indsat af institutio-
nens leder eller den der bemyndiges dertil, ikendes disciplinærstraf.

I forhørssagen er forhøret afholdt, og afgørelse truffet af en overvagt-
mester som jeg går ud fra ved delegation fra arrestinspektøren har fået
tillagt kompetencen til at behandle disse sager og herunder træffe afgø-
relse om disciplinærstraf.

I pkt. 2 i disciplinærstrafvejledningen er det anført at institutionens
leder ved delegation af kompetencen til behandling af disciplinærsager
”bør inddrages under behandlingen af sagen, hvis der i den konkrete
sag er tvivl om, hvad der kan anses for bevist og ikke bevist, eller om,
hvilke bestemmelser der kan anses for overtrådt...”. Det er videre
anført at det ”forudsættes ..., at institutionens leder løbende fører tilsyn
med behandlingen af disciplinærsager”.

Jeg beder arresthuset om oplysning om hvorvidt der internt (skriftligt) er fastsat retningslinjer for udøvelsen af disciplinærmyndigheden (jf. direktoratets vejledning nr. 11991 af 29. juni 2001 om adgangen til intern delegation i kriminalforsorgens institutioner). I givet fald beder jeg om kopi heraf.

Jeg beder endvidere om at få oplyst hvilket tilsyn institutionens leder fører med disciplinærstrafområdet.

9. Opfølgning

Jeg beder arresthuset om at sende de udtalelser som jeg har bedt om, tilbage gennem Direktoratet for Kriminalforsorgen som jeg ligeledes beder om en udtalelse.

10. Underretning

Denne rapport sendes til arresthuset, Politimesteren i Holbæk, Direktoratet for Kriminalforsorgen, Folketingets Retsudvalg og de indsatte i arresthuset.

Lennart Frandsen
Inspektionschef